

Міністерство освіти і науки України
Одеський національний технологічний університет

ННІ прикладної економіки і менеджменту ім. Г.Е. Вейнштейна
Кафедра економіки промисловості
Ступінь вищої освіти – перший (бакалавр)
Спеціальність 051 «Економіка»
Освітня програма «Економіка підприємства»

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

**на тему «Шляхи підвищення ефективності використання
основних засобів ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен»**

ШИФР КРБ.ЕП.1.584А-03.4.2

Здобувачки _____ Делі Д.П.

Керівник _____ проф. Кулаковська Т.А.

Кваліфікаційна робота допускається до захисту

Рішення кафедри від 12.06.2024 р., протокол № 15

Завідувач кафедри економіки промисловості _____ Олександр ПАВЛОВ

Одеса – 2024 рік

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ННІ прикладної економіки і менеджменту ім. Г.Е. Вейнштейна
Кафедра економіки промисловості
Ступінь вищої освіти – перший (бакалавр)
Спеціальність 051 «Економіка»
Освітня програма «Економіка підприємства»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри _____

« _____ » _____ 202__ р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА

Делі Діані Петрівні

1. Тема роботи *«Шляхи підвищення ефективності використання основних засобів ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен»*
Затверджена наказом ОНТУ від 09.10.2023 р. № 584А-03
2. Термін здачі здобувачем закінченої роботи 09.06.2024
3. Вихідні дані роботи: *наукові праці вітчизняних та іноземних науковців, огляд ринку кондитерських виробів, статистична звітність ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» за 2021-2022 рр., джерела інтернет-сайтів.*
4. Перелік питань, які потрібно розробити: *Розділ 1. Теоретичні та методологічні основи підвищення ефективності використання основних засобів підприємства; Розділ 2. Аналіз стану ПрАТ «ККФ «Рошен» та ринкового потенціалу кондитерської галузі України; Розділ 3. Проєкт з підвищення ефективності використання основних засобів підприємства на ПрАТ «ККФ «Рошен»*
5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) таблиць – 12, рисунків – 3.
6. Дата видачі завдання 14.02.2024

Керівник _____ Кулаковська Т.А.

Завдання прийняв до виконання _____ Делі Д.П.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	<i>Розробка теоретичного розділу за темою кваліфікаційної роботи</i>	<i>15.03.24 - 31.03.24</i>	
2	<i>Діагностика зовнішнього середовища підприємства</i>	<i>01.04.24 - 15.04.24</i>	
3	<i>Діагностика виробничо-господарської та фінансової діяльності ПрАТ «ККФ «Рошен» за два роки</i>	<i>16.04.24 - 05.05.24</i>	
4	<i>Розробка проєкту заходів з підвищення ефективності використання основних засобів ПрАТ «ККФ «Рошен» та розрахунок економічної ефективності</i>	<i>06.05.24 - 31.05.24</i>	
5	<i>Оформлення кваліфікаційної роботи</i>	<i>01.06.24 - 09.06.24</i>	

Здобувач-дипломник _____ Делі Д.П.

Керівник роботи _____ Кулаковська Т.А.

Несу відповідальність за ідентичність електронного та друкованого варіантів кваліфікаційної роботи, даю згоду на обробку персональних даних та не заперечую проти розміщення кваліфікаційної роботи на офіційних web-ресурсах ОНТУ.

Підтверджую, що в кваліфікаційній роботі відсутні порушення норм академічної доброчесності.

Здобувач-дипломник Делі Д.П. _____

АНОТАЦІЯ

на кваліфікаційну роботу бакалавра

КРБ містить 79 сторінок, 32 таблиці, 4 рисунки, список використаних джерел з 25 найменувань, 10 додатків.

Метою виконання роботи є підвищення ефективності використання основних засобів ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен».

Об'єктом аналізу, узагальнень і дослідження виступають процеси ефективного використання основних засобів підприємств.

Предметом дослідження є шляхи підвищення ефективності використання основних засобів на кондитерському підприємстві.

Завданнями роботи передбачено дослідження науково-теоретичних основ ефективного використання основних засобів підприємств; діагностика внутрішнього стану ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен»; оцінка ефективності використання основних засобів ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен»; розробка проєкту з підвищення ефективності використання основних засобів підприємства; розрахунок ефективності заходу з підвищення ефективності використання основних засобів підприємства.

За результатами виконаної роботи сформульовані пропозиції з підвищення ефективності використання основних засобів підприємств кондитерської галузі України.

Отримані результати можуть бути використані на підприємствах кондитерської галузі України.

Рік виконання роботи 2024

Рік захисту роботи 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА.....	8
1.1. Сутність та роль основних засобів в господарській діяльності підприємства.....	8
1.2. Зовнішні та внутрішні чинники підвищення ефективності використання основних засобів підприємств.....	11
1.3. Система показників стану, руху та ефективності використання основних засобів підприємства.....	14
1.4. Шляхи підвищення економічної ефективності використання основних засобів підприємства	16
ВИСНОВКИ за Розділом 1	19
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СТАНУ ПРАТ «ККФ «РОШЕН» ТА РИНКОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ КОНДИТЕРСЬКОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ.....	22
2.1. Характеристика та діагностика стану кондитерської галузі України..	22
2.2. Техніко-економічна характеристика ПрАТ «ККФ «Рошен».....	28
2.3. Техніко-економічний аналіз діяльності ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен».....	35
2.3.1. Аналіз обсягу виробництва й реалізації продукції	35
2.3.2. Аналіз динаміки, структури і ефективності використання основних засобів.....	38
2.3.3. Аналіз динаміки, структури та ефективності використання оборотних активів.....	43
2.3.4. Аналіз забезпеченості підприємства трудовими ресурсами та ефективності їх використання.....	45
2.3.5. Аналіз собівартості продукції та витрат на виробництво.....	50
2.3.6. Аналіз рівня та динаміки фінансових результатів.....	51
ВИСНОВКИ за Розділом 2.....	54

РОЗДІЛ 3. ПРОЄКТ З ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА НА ПРАТ «ККФ «РОШЕН».....	58
3.1. Резюме проєкту з підвищення ефективності використання основних засобів на ПрАТ «ККФ «Рошен».....	58
3.2. Розрахунок основних показників проєкту.....	59
3.3. Оцінка економічної ефективності інвестиційного проєкту з виробництва цукерок типу нуги, збагачених морквяним пюре.....	63
3.4. Вплив техніко-економічного заходу на показники діяльності підприємства.....	67
ВИСНОВОК за Розділом 3.....	69
ВИСНОВКИ.....	72
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	77
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Сьогодні в Україні окрім загострених політичних ситуацій, присутні ще й значні економічні проблеми. Так можна відзначити деградацію більшості промислових виробництв, які вже практично мають повсюдний характер. Невелика підтримка підприємств з боку держави, скорочення власних ресурсів для обладнання виробництва, відсутність бажання інвестувати власні кошти у відтворення підприємств призвели до того, що у розпорядженні значної частини вітчизняних підприємств залишилися практично повністю фізично та морально зношені активи. Саме тому, проблема визначення ефективності використання і відтворення основних засобів кондитерської галузі є актуальною.

Метою виконання роботи є підвищення ефективності використання основних засобів ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен».

Об'єктом аналізу, узагальнень і дослідження виступають процеси ефективного використання основних засобів підприємств.

Предметом дослідження є шляхи підвищення ефективності використання основних засобів на кондитерському підприємстві.

Завданнями роботи передбачено:

- дослідження науково-теоретичних основ ефективного використання основних засобів підприємств;
- діагностика внутрішнього стану ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен»;
- оцінка ефективності використання основних засобів ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен»;
- розробка проєкту з підвищення ефективності використання основних засобів підприємства;
- розрахунок ефективності заходу з підвищення ефективності використання основних засобів підприємства.

Методи дослідження: абсолютних і порівняльних переваг, аналітичні, індукції та дедукції, аналізу та синтезу, факторний аналіз.

Інформаційної базою дослідження є статистична інформація Державного комітету статистики України, дані Міністерства аграрної політики України, статистична і фінансова звітність підприємств за 2 роки, матеріали досліджень вітчизняних і зарубіжних вчених, опубліковані у періодичних виданнях та розміщені у мережі Інтернет.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність та роль основних засобів в господарській діяльності підприємства

Одними з найважливіших об'єктів обліку є основні засоби, бо саме вони мають велику частку в активах підприємства. Крім того, основні засоби є важливою умовою функціонування суб'єкта господарювання, тому бухгалтерський облік повинний забезпечувати систему управління якісною інформацією для подальшого вирішення проблем ефективного та раціонального використання матеріальних активів.

Порядок обліку основних засобів у сучасних умовах господарювання має низку невирішених проблем, серед яких потребує уваги визначення економічної сутності та їх класифікація згідно нормативним актам.

Питаннями щодо обліку основних засобів займаються багато провідних вчених-економістів, зокрема Ф. Бутинець, Н. Войнаренко, В. Войтенко, С. Голов, М. Білуха, М. Завгородній, В. Лінник, Ю. Осадчий, М. Пушкар, В. Сопко, В. Швець та інші.

Основні засоби (ОЗ) – матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва чи поставки товарів, надання послуг, здачі в оренду іншим особам чи для виконання адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуєий термін корисного використання (експлуатації) яких більше одного року [1].

Відповідно до діючої типової класифікації ОЗ групуються за її функціональним призначенням, галузями, речовим натуральним характером і видами, за використанням і належністю.

За функціональним призначенням розрізняють виробничі ОЗ, що безпосередньо беруть участь виробничому процесі або сприяють його

здійсненню (будови, споруди, силові машини і обладнання, робочі машини і обладнання тощо).

За галузями національного господарства ОЗ розподіляються на промисловість, будівництво, сільське господарство, транспорт, зв'язок тощо.

Більша частина ОЗ належить до галузі «Промисловість». Вона безпосередньо пов'язана з процесом виробництва продукції. Але наявність інших видів господарської діяльності зумовлює необхідність обліку ОЗ, що належать до інших галузей господарства, які знаходяться на балансі промислового підприємства, належать до галузі «Будівництво».

У зв'язку з цим ОЗ промислових підприємств розподіляються на промислово-виробничі, виробничі ОЗ інших галузей народного господарства і невиробничі.

До виробничих ОЗ належать будови, споруди, передавальні пристрої, машини і устаткування, робочі машини і обладнання, вимірювальні й регулюючі прилади, лабораторне устаткування, обчислювальна техніка, інші машини і обладнання, транспортні засоби, інструмент, виробничий інвентар і приладдя, господарський інвентар, робочі і продуктивні тварини, багаторічні насадження, меліорація земель і водойми та інші ОЗ.

У складі виробничих ОЗ виділяють їх активну частину – машини, обладнання, транспортні засоби.

Невиробничі ОЗ безпосередньо не беруть участі у процесі виробництва. До невиробничих ОЗ належать будови і споруди житлово-комунального та культурно-побутового призначення, транспортні засоби, обладнання, інструменти та інші основні засоби невиробничого призначення для обслуговування житлових, комунальних та культурно-побутових потреб населення.

За використанням ОЗ поділяються на діючі (всі ОЗ, що використовуються у господарстві), недіючі (ті, що використовуються у даний період часу у зв'язку з тимчасовою консервацією підприємств або окремих цехів), запасні (різне устаткування, що знаходиться в резерві і призначене для заміни об'єктів ОЗ).

Істотне значення ОЗ має розподіл їх за ознакою належності на власні й орендовані. Власні засоби можуть складатися із Статутного (пайового, акціонерного) капіталу, допоміжного фінансування з відповідних джерел на розширення роботи підприємства, власних прибутків, коштів амортизаційного фонду, спеціальних фондів. Орендовані ОЗ показуються у балансі орендодавача, тим самим виключається можливість подвійного обліку одних і тих же засобів

В балансі за статтею «Основні засоби» показується вартість ОЗ, як діючих, так і тих, що знаходяться на консервації або в запасі. Первісна вартість визначається [1, 2]:

1) за об'єктами, виготовленими на самому підприємстві, а також придбаними за плату у інших підприємств та осіб – виходячи із фактичних затрат на зведення або придбання цих об'єктів, включаючи витрати на доставку, монтаж, установку. Вона виявляється в момент введення об'єкта в експлуатацію та залишається незмінною на протязі всього строку надходження ОЗ на підприємство, за винятком випадків дообладнання та добудови об'єктів в порядку довгострокових інвестицій, реконструкцій та часткової ліквідації об'єктів;

2) за об'єктами, внесеними засновниками в рахунок їх вкладів в Статутний капітал – за домовленістю сторін;

3) за об'єктами, одержаними від інших підприємств та осіб безоплатно – експертним шляхом або по даним документів прийому-передачі.

ОЗ, які були в експлуатації та придбані за плату, приймаються на облік за купівельною вартістю з додаванням витрат на доставку та установку, а також сум зносу по цим об'єктам, вказаних в документах на купівлю-продаж.

Переоцінена вартість ОЗ – це вартість необоротних активів після їх переоцінки.

Оцінка об'єктів ОЗ за залишковою вартістю визначається відніманням від первісної (переоціненої) вартості нарахованого зносу, що обліковується в бухгалтерському обліку. В балансі приводиться окремо первісна та залишкова вартість основних засобів, а також окремо сума нараховано зносу.

1.2. Зовнішні та внутрішні чинники підвищення ефективності використання основних засобів підприємств

Проблема визначення ефективності управління підприємством та пошуку шляхів її підвищення є складною. Адже будь-яке підприємство – це відкрита система, що функціонує у межах впливу багатьох факторів. Так низка факторів створює певні можливості, своєчасне використання яких дозволить підвищити ефективність управління підприємством. Деякі фактори навпаки створюють загрози існуванню підприємства. Мінімізація таких загроз є першочерговою метою для ефективного управління. Саме тому доцільно вивчення факторів впливу на ефективність управління підприємством .

Факторний аналіз впливу на ефективність управління підприємством доцільно проводити з двох точок зору:

- по-перше, це вплив зовнішнього середовища, до якого можна віднести макро і мікро оточення підприємства;
- по друге, це внутрішнє середовище, тобто чинники самого підприємства, що складається із процесів забезпечення діяльності та управління.

Вивченню впливу зовнішнього середовища на ефективність управління належить низка робіт, в яких воно розглядається як складна багаторівнева структура елементів, які знаходяться за межами підприємства та різним чином впливають на його діяльність. Дослідження доводять, що під зовнішнім середовищем підприємства слід розуміти сукупність елементів, що оточують його та спричиняють на діяльність суттєвий вплив. Аналіз зовнішнього середовища організації передбачає аналіз її мікрооточення (безпосереднього оточення) та макрооточення (опосередкованого оточення) [3].

Зовнішнє середовище поділяють на фактори загального оточення (чинники опосередкованого впливу) та оперативне середовище (чинники прямого впливу). Проте для дослідження факторів впливу зовнішнього середовища потрібно використовувати методику, яка дозволить урахувати наявні проблеми галузі державного, економічного технологічного та інноваційного характеру та багатогранність діяльності підприємства. Саме тому доцільним буде

структурування факторів зовнішнього середовища макrorівня за методикою TEMPLES (Technology, Economics, Market, Politics, Laws, Ecology, Society). Її перевагою є те, що вона в структурованій формі охоплює значний обсяг факторів впливу зовнішнього середовища.

Вплив факторів зовнішнього середовища макrorівня доцільно проводити за групами: постачальники, споживачі, формування попиту. Виділені напрями є універсальними для всіх підприємств, проте дозволять урахувати специфічні особливості притаманні саме житлово-комунальному господарству.

Оскільки ефективність управління завжди припускає існування двох груп факторів впливу, внутрішньої та зовнішньої, то говорити про ефективність управління, спираючись на дотримання тільки чинників зовнішнього середовища є неправильним. Так, другою, не менш важливою групою факторів впливу на результативність управління є внутрішня ефективність, яка визначається детермінантами внутрішнього середовища.

Внутрішнє середовище підприємства являє собою сукупність внутрішніх факторів, які безпосередньо впливають на функціонування підприємства. Різними авторами пропонуються різні підходи до формування груп факторів внутрішнього середовища. О. Віханський і А. Наумов виділяють п'ять основних груп чинників внутрішнього середовища, які відповідають основним напрямам системи управління. Таке формування чинників беззаперечно є змістовним, доцільним та дозволить в подальшому проводити оцінювання за впливом факторів. Проте, дослідження З. Румянцевої обґрунтовують доцільність визначення при проведенні факторного аналізу ефективності управління підприємством – організаційної або корпоративної культури.

Таким чином, можна констатувати відсутність системи формування факторів внутрішнього впливу, здатною повною мірою охарактеризувати умови й параметри існування внутрішнього середовища підприємства та внутрішньої ефективності управління підприємством. Тому набуває актуальності питання щодо встановлення напрямів групування факторів внутрішнього впливу на ефективність управління підприємством. Формування факторів доцільно

проводити із урахуванням існуючих результатів досліджень та урахування актуальних напрямів притаманних підприємству, серед яких доречно відзначити наступні: економічний стан, організаційну структуру підприємства, технічні потужності, інноваційну складову та екодеструктивний вплив на навколишнє природне середовище.

Науковий аналіз факторів, що впливають на управління підприємства необхідно здійснювати у рамках певної блокової системи, побудованої за наступним логічним принципом: фактори зовнішнього макросередовища → фактори зовнішнього мікросередовища → фактори внутрішнього середовища підприємства.

До фактори зовнішнього макросередовища, що спричиняють вплив на ефективність управління підприємства варто віднести, згідно з методикою TEMPLES, такі групи: технологічна, економічна, географічна, екологічна, соціальна та фактор державної політики.

На сучасному етапі серед низки факторів, які впливають на управління підприємства, одне з ключових місць належить державній політиці у даній галузі, оскільки масштабне реформування, модернізація та переоснащення галузі неможливе без потужної підтримки з боку уряду держави. Ефективне управління підприємством повинно використовувати існуючі можливості створені фактором та пристосовуватись до змін у державному регулюванні .

Науково-технічний фактор впливу зовнішнього середовища на ефективність управління підприємством характеризується перш за все існуючим науковим потенціалом для даної галузі, що беззаперечно позитивно впливає на розвиток галузі, створення інноваційних вітчизняних технологій.

Можна зробити висновок, що фактори зовнішнього середовища знаходяться в залежності між собою та створюють певну систему впливу на ефективність управління підприємством. Рівень пристосованості до мінливості зовнішнього середовища буде визначати рівень ефективності управління.

1.3. Система показників стану, руху та ефективності використання основних засобів підприємства

Стан основних засобів характеризується коефіцієнтами їх зносу і придатності. Для аналізу руху основних засобів підприємства можуть застосовуватися такі коефіцієнти: коефіцієнт оновлення основних засобів; коефіцієнт вибуття основних засобів; коефіцієнт приросту основних засобів [3, 4, 5].

Показники оцінки стану і руху основних засобів та алгоритм їх розрахунку.

Коефіцієнт зносу основних засобів (K_3)

$$K_3 = \frac{З}{ОЗ} \quad (1.1)$$

де $З$ – величина нарахованого зносу основних засобів на початок (кінець) періоду (року);

$ОЗ$ – первісна вартість основних засобів на початок (кінець) періоду (року).

Коефіцієнт придатності основних засобів ($K_п$)

$$K_п = \frac{ОЗ_з}{ОЗ_п} \quad (1.2)$$

де $ОЗ_з$ – залишкова вартість основних засобів на початок (кінець) періоду (року);

$ОЗ_п$ – первісна вартість основних засобів на початок (кінець) періоду (року);

Коефіцієнт оновлення основних засобів ($K_о$)

$$K_о = \frac{ОЗ_в}{ОЗ_{кр}} \quad (1.3)$$

де $ОЗ_в$ – первісна вартість введених у дію основних засобів за період (рік);

$ОЗ_{кр}$ – первісна (відновна) вартість основних засобів на кінець періоду (року).

Коефіцієнт вибуття основних засобів ($K_в$)

$$K_в = \frac{ОЗ_{виб}}{ОЗ_{пр}} \quad (1.4)$$

де $ОЗ_{виб}$ – первісна (відновна) вартість вибулих основних засобів за період (рік) через їх непридатність і знос;

$OZ_{пр}$ – первісна (відновна) вартість основних засобів на початок періоду (року).

Коефіцієнт приросту основних засобів ($K_{пр}$)

$$K_{пр} = \frac{OZ_{в} - OZ_{виб}}{OZ_{кр}} \quad (1.5)$$

Коефіцієнт зносу основних засобів ($K_з$) характеризує ступінь їх зносу, а коефіцієнт придатності показує, яка частина основних засобів придатна для експлуатації в процесі господарської діяльності.

Коефіцієнт оновлення основних засобів ($K_о$) характеризує частку нових основних засобів, уведених у дію за звітний рік у складі всіх основних засобів на кінець року [3, 4, 5].

Коефіцієнт вибуття основних засобів ($K_в$) показує, яка частка основних засобів, що були в наявності на початок року, вибула в звітному періоді через їх непридатність і знос. Він показує інтенсивність вибуття основних засобів, тобто рівень вибуття тих основних засобів, які або морально застаріли, або зношені й непридатні для подальшого використання. Позитивною в діяльності підприємства є ситуація, коли вартість уведених у дію основних засобів перевищує вартість основних засобів, що вибули впродовж періоду.

Різниця між і характеризує темпи відновлення основних засобів. Для забезпечення економічної стабільності та розвитку організаціям і підприємствам необхідно своєчасно оновлювати основні засоби, дбати, щоб . На основі аналізу показників стану і руху основних засобів можна оцінити процес здійснення підприємством відтворення основних засобів.

До показників, які характеризують ефективність використання основних засобів, належать [6]:

- фондоддача основних засобів;
- рентабельність основних засобів;
- інтегральний показник економічної ефективності використання основних засобів.

Найбільш загальним показником, який показує ефективність використання основних засобів, є їх фондвіддача, яка характеризується обсягом обороту (чистого доходу) від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг за період (рік) у розрахунку на 1 грн середньої за період (середньорічної) вартості основних засобів. Рентабельність основних засобів характеризується величиною чистого прибутку в розрахунку на 1 грн. середньорічної вартості основних засобів. Комплексне оцінювання економічної ефективності використання основних засобів здійснюють за допомогою інтегрального показника економічної ефективності використання основних засобів [7-8].

Показники оцінки ефективності використання основних засобів

Фондвіддача основних засобів (ФВ)

$$\text{ФВ} = \frac{O}{OЗ} \quad (1.6)$$

де O – оборот (чистий дохід) від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг за період;

OЗ – середня за період (середньорічна) первісна вартість основних засобів.

Рентабельність основних засобів (ФР)

$$\text{ФР} = \frac{\text{ЧП}}{OЗ} \quad (1.7)$$

де ЧП – чистий прибуток за період (рік).

Здійснюючи оцінювання показників забезпеченості, стану, руху й ефективності використання основних засобів, необхідно враховувати галузеву специфіку діяльності підприємства, його територіальне розміщення, обсяги діяльності. Результати такого аналізу можуть бути використані керівництвом підприємства для прийняття рішень про необхідність та обсяги здійснення капіталовкладень у просте чи розширене відтворення основних засобів.

1.4. Шляхи підвищення економічної ефективності використання основних засобів підприємства

Важко переоцінити значення ефективності використання основних засобів й виробничих потужностей підприємства.

Рішення даної задачі означає збільшення виробництва продукції, підвищення віддачі створеного виробничого потенціалу, покращення балансу устаткування, зниження собівартості продукції та зростання рентабельності виробництва. Успішне функціонування основних виробничих засобів залежить від того, наскільки повно реалізуються екстенсивні й інтенсивні фактори поліпшення їхнього використання [9-10].

Усі резерви підвищення ефективності використання основних виробничих засобів й потужностей можна звести до двох груп резервів – інтенсивні й екстенсивні. При наявності стабільного попиту на продукцію галузі й сировинні ресурсів на їхнє виробництво напрямки поліпшення використання основних виробничих засобів визначаються необхідністю реалізації резервів найбільш повного завантаження устаткування. Резерви росту обсягу виробництва на основі підвищення коефіцієнтів інтенсивного й екстенсивного використання основних виробничих засобів

До інтенсивних напрямів підвищення ефективності використання основних засобів можна зарахувати такі засоби: механізація та автоматизація виробництва; технічне переозброєння та модернізація підприємства; удосконалення технологічних процесів; скорочення тривалості операційного циклу виробництва; застосування прогресивних форм організації та управління виробництвом; підвищення освітньо-кваліфікаційного рівня промислово-виробничого персоналу

Екстенсивні напрями підвищення використання основних засобів такі: скорочення простоїв обладнання внаслідок своєчасного забезпечення сировиною, матеріалами, напівфабрикатами тощо, підвищення якості ремонтів та обслуговування обладнання; збільшення кількості машино-змін роботи обладнання та зменшення кількості устаткування, що не працює; введення додаткового обладнання

У цілому сукупність резервів покращення використання основних засобів підприємства може бути поділена на 5 великих груп [10]:

– технічне вдосконалення засобів праці, яке передбачає: технічне переозброєння на базі комплексної автоматизації та впровадження гнучких виробничих систем; заміну застарілої техніки, модернізацію обладнання; ліквідацію вузьких місць і диспропорцій у виробничих потужностях підприємства; механізацію допоміжних та обслуговуючих виробництв; розвиток винахідництва та раціоналізаторства;

– збільшення тривалості роботи машин та обладнання за рахунок: ліквідації незадіяного обладнання (здавання його в оренду, лізинг, реалізація тощо); скорочення строків ремонту обладнання; зниження простоїв: цілозмінних та всередині змін;

– покращення організації та управління виробництвом, а саме: прискорення досягнення проектної продуктивності введених в експлуатацію основних фондів; впровадження наукової організації праці та виробництва; покращення забезпечення матеріально-технічними ресурсами; вдосконалення управління виробництвом на базі сучасної комп'ютерної техніки;

– підвищення якості сировини, маючи на увазі збільшення змісту корисних речовин у сировині та його технологічність. З підвищенням якості сировини вихід товарної продукції підвищується, а при тих же існуючих основних виробничих засобів неминуче підвищення фондівіддачі. З урахуванням досягнень вітчизняної й зарубіжної практики це дозволяє збільшити фондівіддачу на 20–25 %;

– підвищення рівня концентрації виробництва до оптимальних розмірів. За законом концентрації виробництва з подвоєнням обсягів виробництва вартість основних засобів зростає лише в 1,5 рази. Це наслідок збільшення частки активної частини основних фондів, ефекту агрегатної концентрації й збільшення масштабів виробництва. Адже економічна ефективність концентрації виробництва в більшій мірі обумовлена зниженням фондоємності, а це зворотна величина фондівіддачі.

У зв'язку з тим, що основні виробничі засоби підлягають інтенсивному зносу, необхідно реалізувати програмно-стратегічний підхід до побудови

системи регулювання відтворення основних виробничих засобів та здійснювати це регулювання відповідно до довгострокових цілей. Процеси управління основними виробничими засобами є складовою частиною єдиної системи управління підприємством, що направлені на забезпечення їхнього ефективного використання. Інформаційна система управління основними засобами призначена для підвищення загальної ефективності основних засобів підприємств за рахунок автоматизації процесів експлуатації, технічного обслуговування й ремонту технологічного устаткування споруд, а також процесів матеріально-технічного постачання та ведення складського господарства підприємств.

Напрями підвищення ефективності використання основних виробничих засобів можуть бути різноманітними.

1. Підвищення якості сировини, маючи на увазі збільшення кількості корисних речовин в сировині і його технологічність, можливості видобутку продукту. З підвищенням якості сировини вихід товарної продукції підвищується, а при тих самих діючих основних виробничих засобів підвищується фондівіддача. З урахуванням досягнень вітчизняної і зарубіжної практики це дозволяє збільшити фондівіддачу на 20-25%.

2. Зменшення втрат корисних речовин у відходах. Промислова утилізація відходів на місці їх виникнення дозволяє збільшити об'єми продукції до 20%, а фондівіддачу на 10-15%.

3. Впровадження досягнень сучасного науково-технічного прогресу і, в першу чергу, безвідходних, маловідходних, ресурсозберігаючих технологій і техніки для їх здійснення. Це збільшує вихід продукції з того ж об'єму переробленої сировини і фондівіддачу. Сюди можна віднести впровадження нових систем автоматизованого управління основними виробничими засобами.

ВИСНОВКИ за Розділом 1

На сьогоднішній день спостерігається безліч проблем, пов'язаних з використанням основних засобів підприємств.

Основні засоби (ОЗ) – матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва чи поставки товарів, надання послуг, здачі в оренду іншим особам чи для виконання адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний термін корисного використання (експлуатації) яких більше одного року.

Стан і використання основних виробничих засобів є важливим фактором підвищення ефективної діяльності підприємства. Тому на підприємствах важливе значення має як систематичне оцінювання стану основних засобів, так і аналіз ефективності їх використання.

Оцінка стану й ефективності використання основних засобів можна об'єднати в три групи, які характеризують забезпечення підприємства основними засобами, стан основних засобів та ефективність використання основних засобів.

Відновлення основних засобів – це безперервний процес їх відтворення шляхом придбання нових, реконструкції, технічного переозброєння, модернізації та капітального ремонту вже діючих. Основні цілі цього процесу – відшкодування зношених основних засобів, збільшення маси основних засобів, забезпечення ними підприємств в відповідності з виробничою програмою і підтримання їх в робочому стані.

Величезного значення набувають питання підвищення ефективності використання основних засобів. Підприємства, що мають в своєму розпорядженні основні засоби, повинні не тільки прагнути їх поліпшити, збільшувати час роботи обладнання, покращити склад і структуру основних засобів, але і якомога більше підвищувати ефективність використання наявних основних засобів, що є із застосуванням переважно інтенсивних методів.

Тому, щоб використання основних фондів було справді економічно вигідним та ефективним, необхідно стежити за його технічним станом; залучати фахівців при проведенні складних ремонтів; вивчати ринки виробництва; залучати спеціалістів маркетингового відділу; підвищувати рівень спеціалізації виробництва; усувати простої; модернізувати устаткування; поліпшувати склад, структуру й стан основних фондів підприємства; удосконалювати планування,

управління й організацію праці та виробництва; знижувати фондомісткість; підвищувати фондівіддачу та продуктивність праці на підприємстві.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ СТАНУ ПРАТ «ККФ «РОШЕН» ТА РИНКОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ КОНДИТЕРСЬКОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

2.1. Характеристика та діагностика стану кондитерської галузі України

В цілому ринок кондитерських виробів України за насиченістю та асортиментом наближається до європейських країн. Кондитерські вироби включають близько дві тисячі найменувань, з яких понад 90 % ринку солодоців належить вітчизняній продукції.

Кондитерські вироби поділяють на три групи [13, с. 266]:

- цукрові – група виробів, включає в себе карамельні цукерки, ірис, зефір, пастилу, східні солодоці, желейні цукерки тощо;
- шоколадні – батончики, плитки шоколаду, шоколадні цукерки тощо;
- борошняні – торти, тістечка, пряники, вафлі, бісквіти, печиво тощо.

За оцінками фахівців, наразі споживання кондитерських виробів оцінюється на рівні 0,5 кг на одного українця на місяць (6 кг на рік). За цим показником Україна займає 8-ме місце в світі за споживанням кондитерських виробів. Переважна частина споживачів відноситься до категорії від 18-ти до 55-ти років, з них 67% – жінки, 33% – чоловіки [14].

Сьогодні, на ринку кондитерських виробів України працюють більше 850 підприємств. Загальний обсяг виробництва понад 1 млн тонн продукції на рік надає змогу не лише задовольняти потреби внутрішнього ринку, а й експортувати продукцію за кордон [13, с. 267].

Вітчизняна продуктова структура ринку (в розрізі описаних вище трьох груп) має наступний вигляд (рис. 1.1).

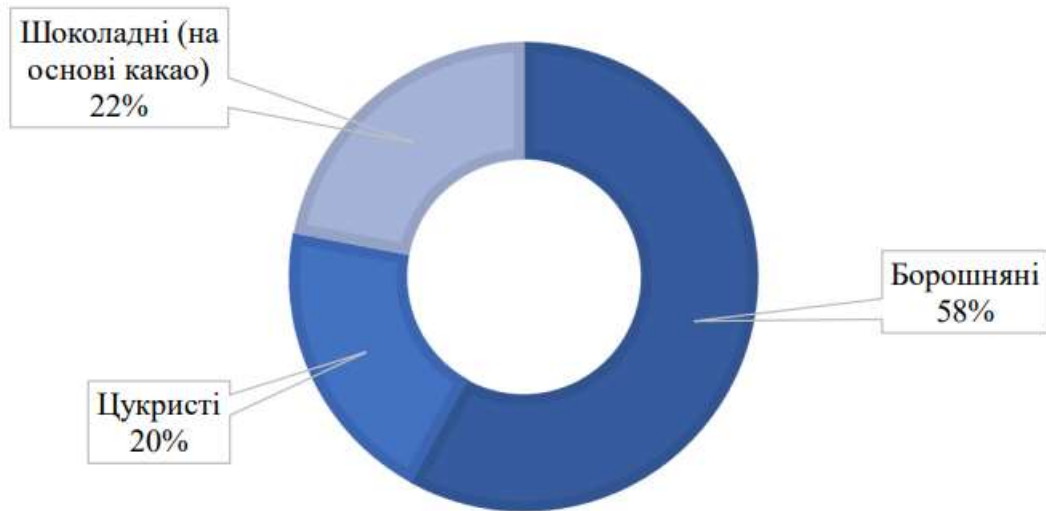

Рис. 1.1 Продуктова структура ринку кондитерських виробів в Україні (2023 рік)

Джерело: побудовано автором на основі [12, 15].

Як видно з наведеної на рисунку 1.1 інформації, більше половини ринку (в натуральному виразі) сьогодні складають відносно дешеві та низькомаржинальні продукти, що цілком природньо в умовах війни та падіння.

Виробництво кондитерської галузі України має великий асортимент.

В таблиці 2.1 наведена динаміка виробництва вітчизняної кондитерської галузі України за 2011 – 2022 роки.

Таблиця 2.1

Виробництво кондитерської галузі за 2011–2022 роки, тис. тонн

Найменування продукції	Обсяг виробленої промислової продукції						
	2011	2013	2014	2016	2020	2021	2022
Шоколад у брикетах, пластинах чи плитках (крім шоколаду з начинкою, шоколаду з додаванням зерен зернових культур, фруктів чи горіхів та шоколадного печива)	19,1	27,5	21,8	16,5	24,1	22,5	24,1
Шоколад у брикетах, пластинах чи плитках з додаванням зерен зернових культур, фруктів чи горіхів (крім шоколаду з начинкою та шоколадного печива)	19,9	18,9	13,4	9,1	19	17,8	16,7
Цукерки шоколадні (крім цукерок із вмістом алкоголю, шоколаду в брикетах, пластинах чи плитках)	147	130	86,4	52,3	70,7	76,3	65,6

Найменування продукції	Обсяг виробленої промислової продукції						
	2011	2013	2014	2016	2020	2021	2022
Карамелі, тофі (ірис) та солодоші аналогічні	87,8	74,4	70,5	75,6	к / с	к / с	к / с
Цукерки варені	36,7	34,3	26,6	29,3	к / с	к / с	к / с
Вироби кондитерські з цукру чи його замінників, з вмістом какао (уключаючи шоколадну нугу; крім білого шоколаду)	123	105	83,5	70,3	28,4	26,6	20,2
Вироби кондитерські з цукру у вигляді пресованих таблеток (уключаючи таблетки для освіження подиху)	6,2	5,1	2,9	2,1	0,6	2,3	2,5
Вироби кондитерські з цукру інші	38,2	36,6	41,5	37,7	35,7	35,04	36,9
Гумки, фруктові желе та фруктові пасти у вигляді кондитерських виробів з цукру (крім жувальної гумки)	46,6	43,8	39,1	39,7	46,5	50,21	42,9

Джерело: розроблено автором за [13].

Динаміка обсягів реалізації кондитерської продукції в Україні представлена на рисунку 2.2.

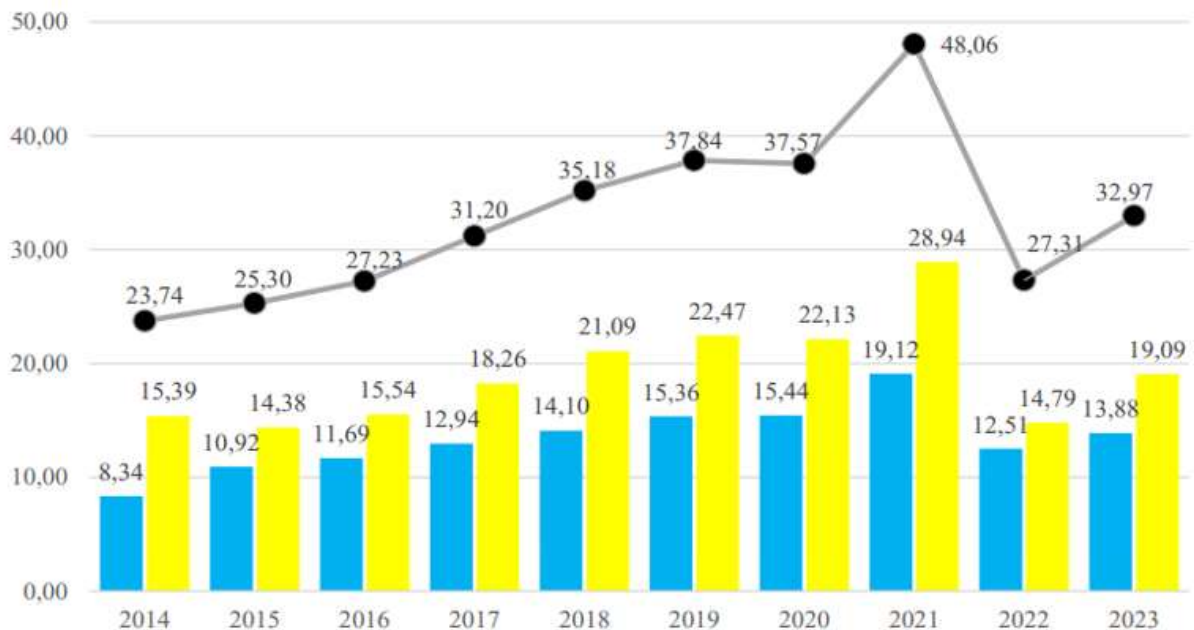

Рис. 2.2. Динаміка реалізації кондитерської продукції в Україні, млрд грн.

Джерело: [11, 12, 15]

Як видно з наведених на рисунку 2.2 даних, до війни галузь характеризувалася стабільним щорічним приростом по усій номенклатурі продукції. Так, в останньому довоєнному році загальний обсяг реалізованої

продукції збільшився на 28 %. В тому числі по борошняним кондитерським виробам на 24 %, по шоколадним та цукровим виробам на 31 %.

Перший воєнний рік (2022) став для галузі найбільш шоковим, адже в 2023 році підприємствам вдалося дещо покращити ситуацію: порівняно з 2021 роком загальне падіння обсягів реалізації склало 15,09 млрд грн (-31,4 %), в тому числі по борошняним виробам 5,24 млрд грн (-27,4 %), по шоколадним та цукристим виробам 9,85 млрд грн (-34 %).

Отже, галузь має значний внутрішній потенціал, що демонструє динаміка показників за 2014–2021 роки; сьогодні становище галузі вимагає як державної підтримки, так і пошуку внутрішніх резервів підвищення ефективності та прибутковості, що дозволить в короткому періоді дозволить забезпечити самофінансування та виживання. Отже, негативні тенденції, які сьогодні мають місце в галузі, викликані виключно зовнішніми обставинами і для їх нейтралізації та подолання необхідні комплексні рішення.

Галузь в цілому та провідні її підприємства до війни великою мірою були зорієнтовані на великі обсяги експорту продукції. Географія експорту української продукції дещо змінилася протягом 2022 року: повністю припинилися постачання до РФ і Білорусі, але збільшилися до країн ЄС. Загалом обсяги експорту в 2022 році знизилися на 10 %. Фактор проблем на кордоні вже відображається на експорті продукції трьох головних експортних груп кондитерських виробів: шоколадної, хлібобулочної і карамельної. Значні труднощі експорту продукції пов'язані багато в чому з блокадою кордонів. Оскільки галузь не може замінити втрату споживачів всередині країни, єдиним додатковим джерелом прибутку є експорт. Продажі солодошів за кордон є основним способом звантажити робочі потужності підприємств і зберегти достатню рентабельність та планові економічні показники.

Динаміка показників експорту продукції в цілому схожа з загальною динамікою реалізації продукції в Україні, проте падіння експорту в 2022 році було значно менш масштабним, ніж падіння внутрішнього ринку, що пояснюється значним відтоком потенційних споживачів за кордон та падінням

доходів тих людей, які залишилися в країні. З іншої сторони на початку повномасштабного вторгнення експортери отримали значні преференції для торгівлі та транзиту територією Європи, що дозволило значно наростити обсяги перевезень та продажів (до блокади кордонів).

Щодо внутрішнього ринку, то за оцінками спеціалістів попит в 2023 році зберігається приблизно на минулорічному рівні. Ні кількість, ні структуру споживання в Україні неможливо замінити через від'їзд близько 5 млн її жителів [17, 18]. Втім, споживання кондитерських виробів в Збройних Силах України зростає, але там мова йде про визначені Міністерством оборони України галетні і не преміальні групи печива. Через це виробники солодоців борються більше за середню і преміальну групу ринку, одночасно намагаючись зробити такі продукти максимально доступними.

Вітчизняні виробники забезпечують 90 % кондитерської продукції, і лише 10 % припадає на імпорт.

Великим виробникам було легше справитися з викликами у 2022 році, й за цей час лідери галузі не змінилися.

Топ-5 виробників України з кондитерських виробів [19]:

1. Корпорація «Рошен»;
2. Кондитерська фабрика «АВК»;
3. Виробниче об'єднання «Конті»;
4. Корпорація «Бісквіт-шоколад»;
5. Кондитерська фабрика «Житомирські ласощі».

Для вітчизняного ринку солодоців характерна висока концентрація. Так, найбільшими виробниками кондитерської продукції є: «Roshen», «АВК», «Конті», «Світоч», «Mondeliz». Також ринок забезпечують такі виробники кондитерських виробів: «Бісквіт-Шоколад», «Житомирські ласощі», «Домінік», «Ярич», «Монделіс Україна» та інші. Відмітимо, що російські окупанти обстріляли фабрику «Монделіс Україна», яка внаслідок цього понесла значних збитків. На рисунку 2.3 зображено сегментацію ринку кондитерських виробів в Україні.

Рис. 1.4. Конкурентна структура кондитерського ринку України.

Джерело: [11, 16]

У сучасних умовах підприємствам кондитерської галузі доцільно диверсифікувати виробництво, відшукуючи нові напрями і способи розвитку. Необхідно швидко реагувати на запити ринку та не фокусувати діяльність виключно на певній однорідній товарній групі.

Активно розвивається пакування, дрібне фасування, реалізація супутніх товарів: кави, чаю, цикорію, екстрактів, есенцій, концентратів, прянощів, приправ тощо.

Завоювання переваг споживачів до продукції певних товарних марок, брендів, товаровиробників потребує ретельного вивчення ринку та значних фінансових вкладень у розробку та реалізацію маркетингових стратегій підприємств кондитерської промисловості.

Наразі виробники кондитерської продукції вкладають багато коштів у розробку нових технологій та інноваційних продуктів, акцентуючи увагу на безпеці продукту для здоров'я споживачів, а також корисності для організму

людини, що вимагає від виробника пристосовування до тенденцій – екологізації споживання [20].

Проаналізувавши кондитерський ринок, можна зробити висновок, що не дивлячись на складну економічну ситуацію в Україні, підприємці роблять все можливе, щоб утримати статус виробників високоякісного продукту. Висока конкуренція на світовому і на внутрішньому ринку змушує підприємства шукати власні шляхи підвищення конкурентоспроможності продукції в рамках основних тенденцій розвитку ринку.

Іншими словами, оскільки вітчизняна кондитерська галузь досить сильно інтегрована в глобальний ринок, то важливою для підприємств є також врахування у своїх стратегічних планах глобальних тенденцій:

- посилення конкуренції через зниження темпів приросту споживання продукції на світовому ринку;
- багато українських виробників відкривають нові експортні напрями та розширюють присутність на іноземних ринках;
- обсяг споживання кондитерських виробів на основі цукру скорочується, але водночас у споживачів спостерігається зростання поведінки «інтуїтивного харчування» та відмова від обмежень, які діяли раніше.

Основними проблемами ринку кондитерської галузі України за 2022 рік є зростання собівартості продукції, зниження загальної купівельної спроможності, зниження обсягів виробництва у всіх сегментах, серйозне скорочення споживання продуктів категорії «преміум».

Українським виробникам потрібно шукати шляхи виходу на міжнародний ринок, в тому числі Азійський для підвищення рівня продажів, оскільки економіка цих країн має високі темпи до зростання, що в свою чергу підвищить виробництво кондитерської галузі, попиту та споживання.

2.2. Техніко-економічна характеристика ПрАТ «ККФ «Рошен»

Корпорація «ROSHEN» є лідером українського ринку кондитерських виробів, заснована в 1996 році. В своєму складі мало 4 кондитерські фабрики –

Вінницьку, Київську, Маріупольську та Кременчуцьку. У 2006 році до складу корпорації приєдналася Клайпедська кондитерська фабрика (Литва) [21-24].

Асортимент нараховує більше 200 видів цукерок, шоколаду, карамелі, вафель, печива, мармеладу і тортів при загальному обсязі виробництва 350 тисяч тонн на рік. Вироблена продукція реалізується по всій території України.

До 2000 року до складу кондитерської корпорації Roshen (на той час – «Укрпромінвесткондитер») входили чотири фабрики – Київська ім. Карла Маркса, Маріупольська, Вінницька, Кременчуцька, досить відомі за часів СРСР. «Укрпромінвесткондитер» здійснював планування виробничої діяльності фабрик, забезпечення сировиною, збут продукції. На всіх підприємствах було встановлено однаковий стандарт якості, уніфіковані вимоги до готового продукту, але при цьому в розумінні споживача продукція чотирьох фабрик не асоціювалася з одним виробником. Таким чином, перед компанією постала задача ідентифікації продукції з єдиним брендом і створення національного українського бренду. Компанію ж «Укрпромінвесткондитер» – лідера за обсягами виробництва і продажів кондитерських виробів на українському ринку, практично ніхто не знав. Тому виникла необхідність у створенні єдиного бренду для кращої продукції чотирьох фабрик. Ним став Roshen.

«Укрпромінвесткондитер» звернувся в Бюро з пропозицією розробити позиціонування і слоган для ТМ Roshen. На той момент, коли марка тільки з'явилася на деяких видах продукції, Бюро наполягало на необхідності змінити назву, оскільки назва Roshen було недостатньо ресурсним. Roshen – це неологізм. Такого слова в українській мові немає. Це західне слово, що тягне за собою головну небезпеку: український виробник – західна назва. Довелося розробити легенду, яка працює і донині – український виробник вирішив провести експансію на західний ринок. Щоб експансія вдалася, потрібно, щоб товар був визнаний справді кращим. Таким кращим українським продуктом є продукція ТМ Roshen, визнана українським споживачем. З цією торговою маркою українська кондитерська компанія і виходить на європейський,

американський ринки. І це правда. Вироби під ТМ Roshen продаються в 15 країнах світу. Таким чином, нічого не змінювали і не прикрашали в товарному еквіваленті марки, а тільки посилили існуючі переваги. З такої легенди позиціонування логічно створився слоган: «Roshen – солодкий знак якості», який і був запропонований клієнтові.

З восени 2002 року була запущена масована рекламна кампанія.

Основний меседж: Roshen – український виробник кондитерських виробів високої якості.

Для покращення умов зберігання сировини та готової продукції, для оптимізації поставок продукції та мінімізації затримок продукції на складі – Корпорація ввела в експлуатацію власний логістичний центр.

Виробничі об'єкти Кондитерської Корпорації ROSHEN сертифіковані відповідно до вимог міжнародних стандартів якості та безпеки продуктів харчування ISO 22000:2005. На підприємствах корпорації ROSHEN працює система управління якістю, яка відповідає вимогам ISO 9001:2000, що підтверджується наявністю у кожної із фабрик Корпорації «Сертифікатів відповідності».

Кременчуцька кондитерська фабрика додатково сертифікована відповідно до вимог корпоративного стандарту IFS.

Всі кондитерські фабрики корпорації ROSHEN забезпечені обладнанням для моніторингу контролю якості продукції та відповідних досліджень. Розробкою технологій та запуском високоякісних кондитерських виробів займаються спеціалісти, які пройшли атестацію та навчання у спеціалізованих іноземних центрах.

Представлені на ринку кондитерські вироби виготовлені за найсучаснішими технологіями. Експлуатація сучасного високовиробничого обладнання, чітке дотримання технології виробництва, використання виключно високоякісної сировини та матеріалів, що застосовуються при виробництві кондитерських виробів є запорукою головних переваг продукції Roshen.

Продукція представлена в Україні, Казахстані, країнах Кавказу, Середньої Азії, Німеччині, США, Молдові, Ізраїлі, Литві та інших країнах.

Щорічно спеціалісти Корпорації створюють чимало нових виробів.

Виробничі об'єкти Кондитерської Корпорації «Roshen» сертифіковані за вимогами міжнародних стандартів якості та безпеки продуктів харчування ISO.

Головним постулатом політики в галузі менеджменту якості харчової безпеки в рамках відповідності вимогам міжнародного стандарту ISO 22000:2005, заснованого на принципах «НАССР (Hazard Analysis and Critical Control points – аналіз ризиків і критичних точок правління) для корпорації Рошен є орієнтація на споживача. З метою донесення інформації про політику в галузі менеджменту якості підприємств до споживача та надання йому необхідних доказів корпорація ROSHEN ввела систему управління якістю, яка відповідає вимогам ISO 9001:2000, що підтверджується наявністю у кожної із фабрик Корпорації «Сертифікатів відповідності».

Всі кондитерські вироби торгової марки «ROSHEN» виготовляються на основі натуральної високоякісної сировини.

Постійно поліпшується і вдосконалюється рецептура, впроваджуються сучасні інноваційні технології.

Зараз на ринку кондитерських виробів працюють близько 800 підприємств. Із них 28 вважаються великими. При цьому, близько двох третин всього ринку і три четверті експорту контролюють 9 виробників кондитерської галузі, а саме: АВК, Бісквіт-Шоколад, «Житомирські ласощі», Конті, Kraft Foods Україна, Домінік, Roshen, «Світ ласощів», та «Світоч» (Nestle).

Позитивним можна назвати активне витіснення шоколадного імпорту з українського ринку, в якому сьогодні частка закордонних марок складає в сукупності біля 5 %.

Український ринок кондитерських виробів завершив етап свого формування і знаходиться в стані жорсткої конкурентної протидії. Утримання і заохочення нових споживачів можливе за рахунок новинок продукції, рекламної та маркетингової політики, пошуку нових ринків збуту (переважно

за рахунок експорту), а також – освоєння виробництва некондитерської продукції (снеки, кава і т.і.).

Продукція ТМ «ROSHEN»: торт «Київський», шоколад «Чайка», «Театральний», цукерки «Київ вечірній», «Вар'єте», «Ренуар», «Версаль», «Еклер» і т.д. – мають великий попит і користуються популярністю [21-24].

Найбільш популярним в Україні є шоколад з добавками (горіхи, родзинки), які споживають 44,1 % споживачів шоколадної плитки. Наступне місце у рейтингу популярності займає пористий шоколад – 14,8 % споживачів. Потім – чистий шоколад без домішок (11,8 %). Найменшим попитом користуються шоколад з наповнювачами (4 %), зменшується попит на традиційний молочний шоколад, що миттєво відобразилося на пропозиції кондитерів, які замінюють молочну продукцію новинками – з різноманітними видами горіхів та хрусткими наповнювачами. Аналізуючи переваги споживачів щодо вибору типу шоколаду можна простежити певні тенденції: 44,5 % споживачів віддають перевагу молочному шоколаду, 33,3 % – чорному і 5,7 % – білому.

Сильні сторони компанії «Рошен» – це:

- 1) можливість витратити значні кошти на рекламу;
- 2) широка відомість марки;
- 3) наявність розвиненої дистриб'юторської мережі. Компанія «ROSHEN» реалізує свою продукцію переважно установам харчування: кав'ярнями, кафе, барами, ресторанами, їдальнями. ТМ «ROSHEN» формує в регіонах України власну збутову мережу для збуту товарів повсякденного попиту виробів шоколаду, широкого асортименту;
- 4) висока якість продукції. Фабрика уважно стежить за технологічними новинками у виробництві шоколаду, постійно здійснює пошук нових видів сировини та обладнання, які б забезпечили мінімум витрат та високу якість продукції, та купує їх. Загальноприйнятою нормою для шоколаду являється критерій якості, згідно якому шоколадна маса не повинна мати часток більше 25мкм. Тому загально прийнято шоколад характеризувати спектром розподілу

частинок. Для сучасного масового шоколаду це діапазон 15-30 мкм, а для шоколаду класу «преміум» – це діапазон 10-20 мкм.

Згідно стандарту шоколад ділиться на такі види:

Шоколад звичайний: містить не менше 92 % часток з розміром не менше 30мкм и вміст какао масла становить 31-33 %.

Шоколад десертний: містить не менше 96 % часток з розміром не менше 30мкм и вміст какао масла становить 32-35 %.

Шоколад пористий: по параметрам аналогічний десертному шоколаду, але має пористу структуру за рахунок обробки при змінному тиску.

Білий шоколад: кондитерська маса на какао маслі без додання какао тертого, розмір часток аналогічний десертному шоколаду.

Шоколад молочний: це шоколад з доданням молочних продуктів и вмістом какао масла від 25 до 31 %.

Шоколад з крупними добавками: це шоколад, в який в процесі виготовлення введені крупні добавки у вигляді горіхів, цукатів, родзинок та інших інгредієнтів.

Важливо відмітити, що «ROSHEN» бореться за зниження розмірів часток в шоколаді, і доля так названого «звичайного шоколаду» знижується з кожним роком.

5) наявність постійного постачальника сировини.

Постачальниками є швейцарська компанія Taloca-какао-боби; ТМ «NEMIROFF», ТМ «Златогор», ТМ «Французький бульвар», ТМ «ВінЛюкс», «Бюро Вин», Одеський вино-коньячний завод – виробники і постачальники алкогольної продукції; Bears (Київ), «Етол-Україна» (Борислав Львівської обл.), «Есаром-Україна» (Харків), «Лев» (Дніпропетровськ), «Аромат» (Хмельницький) – харчові добавки (ароматизатори); «Світ Юніон» (Київ), «ЗІМ» (Рівне), «Ін-Вайс» і «Троя» (Дніпропетровськ) – какао-порошок; Полтавський цукрозавод – цукор; Австралія – рослинні жири (для начинки); Польська компанія «Пемпакс» – сухе молоко; Німецька компанія «Vita+» – емульгатори, ванілін [21-24].

Слабкими сторонами є [21-24]:

1) залежність від постачальників. Негативним є те, що компанія купує сировину у вітчизняних і зарубіжних постачальників, а не виробляє її сама. Тому зміни цін постачальника на сировину впливають на ціну готових кондитерських виробів. У випадку із зарубіжними постачальниками існує залежність від курсу валют.

2) високі оперативні витрати;

3) слабка диверсифікація продукції. Компанія виробляє лише кондитерські вироби.

Можливості:

1) вихід на новий ринок;

2) попит на нову продукцію;

3) попит в інших регіонах;

4) збільшення експорту.

Загрози:

1) втрата частки ринку за рахунок появи конкурентів. Безпосередніми конкурентами ТМ «ROSHEN» є всі фірми, що виробляють аналогічну продукцію в Україні («Світоч», «АВК», «Крафт Фудз Україна», «MILLENNIUM»).

2) втрата товарів при транспортуванні;

3) наявність підробок;

4) можливе зниження цін на ринку;

5) природні фактори. На компанію може негативно вплинути неврожай какао-бобів і цукрових буряків, оскільки вона використовує у великій кількості такі види сировини як цукор і какао-порошок.

Стратегічні цілі «Roshen»:

1. затвердити і підсилити позиції компанії як виробника і продавця продуктів харчування номер один в Україні;

2. підвищувати прибутковість за рахунок керування асортиментом і поліпшення якості виробленої продукції;

3. рухатися в напрямку розширення числа регіональних ринків, що обслуговуються, і ринків ближнього зарубіжжя.

2.3. Техніко-економічний аналіз діяльності ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» [21-24].

2.3.1. Аналіз обсягу виробництва й реалізації продукції

Аналіз виробничо-господарської діяльності починається з аналізу обсягу виробництва та реалізації продукції.

Таблиця 2.2

Виробництво продукції в натуральному й вартісному вираженні

Показники	2021 рік	2022 рік	Відхилення	
			Абсолютне	Відносне
1.Обсяг виробленої промислової продукції (без ПДВ й акцизного збору):	513437	663082	149645,00	29,15
- у діючих оптових цінах підприємства, тис. грн.	513437,00	619855,16	106418,16	20,73
- у порівнянних цінах, тис. грн.				
2. Фактично вироблено продукції, (тонн)	24717	29840	5123,00	20,73

У 2022 році в порівнянні з 2021 роком обсяг випуску промислової продукції в діючих оптових цінах підприємства зріс на 149645 тис. грн або на 29,15 %. Такі зміни відбулися, перш за все, за рахунок збільшення обсягів виробництва промислової продукції в натуральному вираженні, а саме на 5123 тонни (20,73 %). Це свідчить про те, що підприємство дбає про розширення виробництва й новітні технології.

Виробнича потужність підприємства характеризує максимально можливий рівень випуску продукції відповідно до певної номенклатури, асортименту, якості за умови найбільш повного використання устаткування й виробничих площ, застосування прогресивної технології й організації виробництва.

Таблиця 2.3

Використання виробничої потужності

Показники	2021 рік	2022 рік	Відхилення
1. Середньорічна виробнича потужність, (тонн)	35500,00	42200,00	6700,00
2. Фактично вироблено продукції, (тонн)	24717,00	29840,00	5123,00
3. Коефіцієнт використання виробничої потужності, частки	0,70	0,71	0,01

Коефіцієнт використання виробничої потужності знаходиться на достатньому рівні та забезпечує стабільний процес виробництва та реалізації усіх видів продукції на підприємстві.

За рахунок збільшення фактичного обсягу виробленої промислової продукції коефіцієнт використання виробничої потужності зріс з 70 до 71 %, що свідчить про підвищення ефективності використання основних засобів підприємства.

Аналіз факторів, які впливають на зміну обсягу виробництва продукції дозволяє своєчасно виявити резерви для розширення виробництва, а також визначити динаміку витрат та їх вплив на зміну ціни. Аналіз впливу зміни середньої оптової ціни й фактичного випуску продукції на обсяг виробництва продукції в порівняних цінах відображено в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Вплив зміни середньої оптової ціни й фактичного випуску продукції на обсяг виробництва продукції в порівняних цінах

Показники	2021 рік	2022 рік	Відхилення		
			усього	у тому числі за рахунок	
				ВП	Ц
1. Обсяг виробленої промислової продукції в порівняльних цінах (без ПДВ й акцизного збору) (ППП), тис. грн.	513437,00	619855,16	106418,16	106418,16	0,00
2. Фактично вироблено продукції (ВП), (тонн)	24717,00	29840,00	5123,00	106418,16	х
3. Середня оптова ціна 1 тонни (Ц), тис. грн	20,77	20,77	0,00	х	0,00

Обсяг виробленої промислової продукції в порівняльних цінах збільшився у 2022 році в порівнянні з базисним на 106418,16 тис. грн, обсяг виробництва продукції в натуральному виразі підвищився на 5123 тонни, середня оптова ціна однієї тонни продукції зосталась сталою.

Як видно з розрахунків, один фактор позитивно вплинув на зміну випуску продукції: збільшення обсягу виробництва продукції в натуральному вираженні призвело до підвищення випуску в порівняльних цінах на 106418,16 тис. грн. А другий фактор – середня оптова ціни однієї тонни продукції ніяк не вплинув.

Структура випуску продукції – це співвідношення окремих видів продукції підприємства в загальному обсязі випуску.

В таблиці 2.5 проведемо розрахунки, які характеризують структуру продукції ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен».

Таблиця 2.5

Структура випуску продукції підприємства

Найменування продукції	Фактично вироблено продукції, тонн		Структура, %		Відхилення	
	2021 рік	2022 рік	2021 рік	2022 рік	Абсолют. (+,-)	Відн. (%)
Глазуровані шоколадні цукерки	701	661	2,8	2,2	-40	-0,6
Мармелад	1728	1414	7,0	4,7	-314	-2,3
Печиво	10201	13793	41,3	46,2	3592	5,0
Крекер	6261	8280	25,3	27,7	2019	2,4
Торти	5826	5692	23,6	19,1	-134	-4,5
Разом	24717	29840	100,0	100,0	5123	-

Як в 2021, так і в 2022 роках найбільшу питому вагу в структурі виробництва займають печиво (41,3 % та 46,2 % відповідно), а крекер (25,3 % та 27,7 % відповідно) та торти (23,6 % та 19,1 % відповідно). Інші види продукції мають значно меншу питому вагу. В 2022 році порівняно з 2021 роком обсяг виробленої продукції збільшився на 5123 тонни, що пов'язано, насамперед, зі збільшенням обсягів виробництва крекеру (2019 тонн в абсолютному вираженні або 2,4 %) та печива (3592 тонни або 5,0 %).

Отже, ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» в цілому спеціалізується на виробництві борошняних кондитерських виробів, тобто продукції з низьким рівнем доданої вартості. Значною відмінністю відносно засад формування виробничої програми підприємства ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» від інших кондитерських підприємств є наявність в структурі продукції значної долі тортів – високомаржинальної продукції з високим середнім рівнем рентабельності.

Для аналізу реалізації продукції ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» складемо таблицю 2.6.

Таблиця 2.6

Співвідношення обсягу виробленої й реалізованої продукції

Показник	2021 рік	2022 рік	Відхилення	
			Абсолют. (+,-)	Відн. (%)
1. Обсяг виробленої промислової продукції в діючих цінах (без ПДВ і акцизного збору), тис. грн	513437,0	663082,0	149645,0	29,15
2. Обсяг реалізованої продукції в діючих цінах (без ПДВ і акцизного збору), тис. грн	470093,0	638817	168724,0	35,89
3. Відхилення обсягу реалізації від обсягу виробництва, тис. грн	-43344,0	-24265,0	19079,0	-44,0

В 2021 році відхилення обсягу реалізованої продукції від обсягу виробленої продукції становило 43344 тис. грн, що складало 8 % від обсягу реалізованої продукції, а в 2022 році відхилення обсягу реалізованої продукції від обсягу виробленої продукції становило вже 24265 тис. грн (4 % від фактичних обсягів реалізації), тобто скоротилося на 19079 тис. грн. Значні відхилення обсягів реалізації від виробництва, як і у 2021 випадку, свідчать, що на підприємстві в кожному році мають місце значні залишки продукції на складах.

2.3.2. Аналіз динаміки, структури і ефективності використання основних засобів

Аналіз динаміки основних засобів проводимо за допомогою табл. 2.7.

Таблиця 2.7

Зміна наявності основних засобів й їхньої динаміки

Основні засоби	Наявність на початок року	Надійшло		Вибуло		Наявність на кінець року	відхилення	
		Усього	У т.ч. уведено в дію нових ОЗ	Усього	У т.ч. ліквідовано		абсолютне	відносне
За 2022 рік								
Усього ОЗ у т.ч.	867860	1361883	1361883	8100	8100	2221643	1353783	156,0
ОЗ основного виду діяльності	867860	1361883	1361883	8100	8100	2221643	1353783	156,0
ОЗ інших видів діяльності	–	–	–	–	–	–	–	–

За досліджуваний період на підприємстві значно зросли основні засоби підприємства на 1353783 тис. грн (156 %). Протягом року було введено основних засобів на суму 1361883 тис. грн, що свідчить про розширення виробничого парку підприємства.

В структурі основних засобів підприємства 100 % складають основні засоби основного виду діяльності.

Значення розрахунку коефіцієнтів динаміки основних засобів представлено у табл. 2.8.

Таблиця 2.8

Показники оновлення, введення й вибуття основних засобів

Коефіцієнт	2021 рік	2022 рік	Абсолютне відхилення
Оновлення ОЗ	0,113	0,613	0,500
Введення ОЗ	0,113	0,613	0,500
Вибуття ОЗ	0,006	0,009	0,003

У 2021 та 2022 роках значення коефіцієнтів оновлення основних засобів дорівнюють значенням коефіцієнтів введення основних засобів, що вказує на введення у дію тільки нових основних засобів. Слід зазначити різке зростання

коефіцієнтів оновлення та введення основних засобів у 2022 році на 0,5 пунктів, що свідчить про зростання темпів оновлення основних засобів на підприємстві.

На досить низькому рівні знаходиться коефіцієнт вибуття. Тобто оновлення основних засобів на підприємстві здійснюється при неповній заміні старих та зношених засобів та призводить до накопичення застарілого обладнання, що стримує зростання економічної ефективності використання основних засобів.

Для аналізу технічного стану основних засобів використовуємо такі показники:

Коефіцієнт зносу:

$$K_{\text{ЗНОСУ}} = \text{Знос} / \text{ОФ}_{\text{ПОЧАТК}}, \quad (2.1)$$

де Знос – сума зносу основних засобів;

ОФ_{ПОЧАТК} – початкова вартість основних засобів.

Коефіцієнт придатності:

$$K_{\text{ПРИДАТН}} = \text{ОФ}_{\text{ЗАЛИШ}} / \text{ОФ}_{\text{ПОЧАТК}}, \quad (2.2)$$

де ОФ_{ЗАЛИШ} – залишкова вартість основних засобів.

Значення показників технічного стану основних засобів представимо у вигляді таблиці 2.9.

Таблиця 2.9

Зміна технічного стану основних засобів

Показники	На початок року	На кінець року	Відхилення
За рік			
1. Початкова вартість ОЗ, тис. грн	867860	2221643	1353783
2. Знос, тис. грн	284688	350501	65813
3. Залишкова вартість ОЗ, тис. грн	583172	1871142	1287970
4. Коефіцієнт придатності	0,672	0,842	0,170
5. Коефіцієнт зносу	0,328	0,158	-0,170

Впродовж двох років початкова вартість основних засобів збільшувалась. Сума зносу на кінець базового року склала 350501 тис. грн, а залишкова вартість була 1871142 тис. грн. Коефіцієнти придатності мають високі значення та набагато перевищують значення коефіцієнтів зносу. Тобто, на підприємстві постійно оновлюються основні засоби, що говорить про ефективну діяльність підприємства.

Аналіз ефективності використання основних засобів основного виду діяльності проводимо з використанням коефіцієнтів ефективності.

Ефективність використання основних засобів характеризується такими показниками:

$$\text{Фондовіддача}(\Phi_B): \Phi_B = \text{ВП}_\Pi / \text{ОФ}, \quad (2.3)$$

де ВП_Π – обсяг виробленої промислової продукції у порівняльних цінах (без ПДВ, акцизу);

ОФ – середньорічна вартість основних засобів основного виду діяльності.

Для аналізу показників ефективності використання основних засобів основного виду діяльності складемо аналітичну таблицю 2.10.

Таблиця 2.10

Показники ефективності використання основних засобів основного виду діяльності

Показники	2021 рік	2022 рік	Абсолютне відхилення
1. Обсяг виробленої промислової продукції у порівняльних цінах (без ПДВ, акцизу), тис. грн	513437	619855	106418,16
2. Середньорічна вартість основних засобів основного виду діяльності, тис. грн	867860	2221643	1353783
3. Фондовіддача, грн/грн	0,592	0,279	-0,313
4. Фондомісткість, грн/грн	1,690	3,584	1,894

У 2022 році в порівнянні з базисним роком ефективність використання основних засобів основного виду діяльності знизилась: на кожну гривню

вартості основних засобів випуск продукції зменшився на 0,313 грн. Фондомісткість основних засобів основного виду діяльності збільшилась на 1,894 грн в розрахунку на 1 гривню випуску продукції, що також говорить про зниження ефективності використання основних засобів основного виду діяльності.

Для аналізу впливу зміни фондівдачі та вартості основних засобів основного виду діяльності на відхилення обсягів виробництва продукції складемо аналітичну таблицю 2.11.

Методом факторного аналізу розрахуємо вплив на зміну обсягів виробленої промислової продукції в порівняльних цінах зміни середньорічної вартості основних засобів основного виду діяльності, фондівдачі.

Таблиця 2.11

Вплив зміни фондівдачі та вартості основних засобів основного виду діяльності на зміну обсягів виробництва продукції

Показники	2021 рік	2022 рік	Відхилення		
			Всього	В т.ч. за рахунок	
				ОФ	ФВ
1. Обсяг виробленої промислової продукції у порівняльних цінах (без ПДВ, акцизу), тис. грн	513437	619855	106418,16	800915,2	-694497
2. Середньорічна вартість основних засобів основного виду діяльності, тис. грн	867860	2221643	1353783	800915,2	х
3. Фондовіддача, грн/грн	0,592	0,279	-0,313	х	-694497

У 2022 році в порівнянні з базисним роком середньорічна вартість основних засобів основного виду діяльності збільшилась на 1353783 тис. грн, фондівдача зменшилась на -0,313 грн. Як видно з розрахунків, один фактор негативно вплинув на зміну випуску продукції: зниження фондівдачі призвело до зменшення випуску продукції в порівняльних цінах на 694497 тис.

грн, а збільшення середньорічної вартості ОЗ основного виду діяльності – посприяло збільшенню випуску продукції на 800915,2 тис. грн.

2.3.3. Аналіз динаміки, структури та ефективності використання оборотних активів

Для аналізу складу, структури та динаміки оборотних активів складемо аналітичну таблицю 2.12.

Таблиця 2.12

Склад, структура та динаміка оборотних активів

Показник	На початок року		На кінець року		Відхилення	
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%
2021 рік						
Оборотні кошти	105726	100	115025	100	9299	0
Запаси	55051,53	52,07	52451,44	45,6	-2600,1	-6,47
Дебіторська заборгованість	46720,32	44,19	60227,1	52,36	13506,8	8,17
Грошові та їх еквіваленти	3911,86	3,70	2300,5	2,00	-1611,9	-1,70
Витрати майбутніх періодів	42,29	0,04	57,51	0,05	15,22	0,01
Інші оборотні активи	0	0	0	0	0	0
2022 рік						
Оборотні кошти	115025	100	333758	100	218733	0
Запаси	52451,44	45,6	155297,6	46,53	102846	0,93
Дебіторська заборгованість	60227,1	52,36	176457,8	52,87	116231	0,51
Грошові та їх еквіваленти	2300,5	2,00	801,0	0,24	-1499	-1,76
Витрати майбутніх періодів	57,51	0,05	0	0,00	-57,51	-0,05
Інші оборотні активи	0	0	1168,1	0,35	1168,1	0,35

Найбільшу питому вагу в структурі оборотних коштів займають запаси, які з початку базового року знизились на кінець звітнього року з 52,07 % до 46,53%. Другий елемент за значущістю – дебіторська заборгованість, яка складала 44,19 %, зросла до 52,87 % на кінець звітнього року.

Ефективність використання оборотних засобів характеризується показниками оборотності оборотних засобів.

Для аналізу зміни оборотності оборотних засобів складемо таблицю 2.13.

Таблиця 2.13

Показники оборотності оборотних коштів

Показники	2021 рік	2022 рік	абсолютне відхилення
Обсяг реалізованої продукції в діючих цінах (без ПДВ та АЗ)	470093,00	638817,00	168724,00
Середній залишок оборотних засобів, тис. грн.	110672,50	226435,50	115763,00
Коефіцієнт оборотності оборотних засобів, оборотів	4,25	2,82	-1,43
Швидкість одного обороту оборотних засобів, днів	84,75	127,61	42,85
Коефіцієнт закріплення оборотних засобів	0,24	0,35	0,12

Як бачимо з таблиці 2.13 протягом двох років відбувається збільшення обсягу реалізованої продукції і зростання вартості оборотних засобів. В результаті перевищення темпів зростання оборотних коштів над темпами обсягу виробленої продукції відбулось зниження коефіцієнта оборотності в 2022 році з 4,25 оборотів до 2,82. В результаті тривалість одного обороту збільшилась на 42,85 днів, що є негативним моментом. Зменшення оборотності скорочує можливості підприємства до зростання виробництва продукції за власні кошти і потребує додаткових кредитних ресурсів. Також спостерігається зростання навантаження оборотних засобів на 1 грн реалізованої продукції з 0,24 до 0,35.

Для оцінки ефективності використання матеріальних ресурсів складемо таблицю 2.14.

Методом факторного аналізу розрахуємо вплив на зміну обсягу виробленої промислової продукції в діючих оптових цінах підприємства зміни суми матеріальних затрат та матеріаловіддачі.

Таблиця 2.14

Показники ефективності використання сировини та матеріалів

Показники	2021 рік	2022 рік	відхилення		
			разом	в т.ч. за рахунок	
				МЗ	Мо
Обсяг виробленої виробничої продукції в діючих цінах (без ПДВта АЗ), тис.грн.	513437,00	663082,00	149645,0	126808,8	22836,23
Матеріальні витрати (МЗ), тис.грн.	67637,00	84342,00	16705,00	126808,8	х
Матеріаловіддача (Мо), грн/грн	7,59	7,86	0,27	х	22836,23
Матеріалоємкість, грн/грн	0,13	0,13	0,00	х	х

Вплив зміни суми матеріальних витрат на зміну об'єму виробленої промислової продукції в діючих оптових цінах підприємства складає :

$$\Delta \text{ПП}(\text{МЗ}) = (84342 - 67637) \cdot 7,59 = 126808,8 \text{ тис. грн.}$$

Вплив зміни матеріаловіддачі на зміну обсягу виробничої промислової продукції в діючих оптових цінах підприємства складає:

$$\Delta \text{ПП}(\text{Мв}) = 84342 \cdot (7,86 - 7,59) = 22836,23 \text{ тис. грн.}$$

Загальний вплив факторів на зміну об'єму виробничої промислової продукції в діючих оптових цінах підприємства складає:

$$\Delta \text{ПП} = 126808,8 + 22836,23 = 149645 \text{ тис. грн.}$$

або $\Delta \text{ПП} = 663082 - 513437 = 149645 \text{ тис. грн.}$

2.3.4. Аналіз забезпеченості підприємства трудовими ресурсами та ефективності їх використання

Для аналізу руху робочої сили складемо аналітичну таблицю 2.15.

Таблиця 2.15

Показники руху робочої сили

Показники	2021 рік	2022 рік	абсолютне відхилення
Середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу, осіб	897,00	906,00	9,00
Прийнято робітників, осіб	7,00	9,00	2,00
Вибуло робітників, осіб	8,00	11,00	3,00

Показники	2021 рік	2022 рік	абсолютне відхилення
З них по власному бажанню	8,00	11,00	3,00
Коефіцієнт обороту по прийому	0,01	0,01	0,00
Коефіцієнт обороту по вибуттю	0,01	0,01	0,00
Коефіцієнт плинності робочої сили	0,01	0,01	0,00

В 2022 році середньооблікова чисельність штатних робітників облікового складу зменшилася на 9 осіб, при цьому в 2021 році на роботу було прийнято 7 осіб, а звільнено – 8 осіб. В 2022 році було прийнято на роботу 9 осіб, а звільнено 11 осіб. Як бачимо, основною причиною звільнення, як у 2021 році, так і в 2022 році було власне бажання робітників.

Показники руху робочої сили, свідчать про те, що і в 2021 році, і в 2022 році на підприємстві спостерігається незначний рух робочої сили, що є позитивною характеристикою діяльності підприємства, оскільки не потребує витрат, пов'язаних зі звільненням працівників, навчанням нових працівників. Скорочення плинності кадрів може бути резервом підвищення продуктивності праці та результатів діяльності підприємства.

Для аналізу впливу трудових факторів на об'єм виробництва продукції складемо аналітичну таблицю 2.16.

Таблиця 2.16

Вплив трудових факторів на об'єм виробництва продукції

Показники	2021 рік	2022 рік	відхилення		
			разом	в т.ч. за рахунок	
				Чсу	ВГІР
Обсяг виробленої виробничої продукції в порівняних цінах (без ПДВ та АЗ), тис.грн.	513437	619855,2	106418,2	5151,5	101266,6
Середньооблікова чисельність штатних робітників облікового складу (Чс), осіб	897	906	9	5151,5	х
Середньорічний виробіток одного працівника (ВРІП), тис.грн./особу	572,39	684,17	111,77	х	101266,6

В 2022 році порівняно з 2021 роком чисельність працівників збільшилась

на 9 осіб, середньорічний виробіток одного працівника збільшився в середньому на 111,77 тис. грн. Методом факторного аналізу розрахуємо вплив на зміну об'єму виробленої промислової продукції в порівняних цінах зміни середньооблікової чисельності штатних працівників облікового складу, середньорічної виробітки одного працівника.

Вплив зміни середньооблікової чисельності працівників на зміну обсягу виробничої промислової продукції в порівняних цінах складає:

$$\Delta\Pi_{\text{с}}(\text{Чс}) = (906 - 897) \cdot 572,39 = 5151,54 \text{ тис. грн.}$$

Вплив зміни середньорічного виробітку одного працівника на зміну обсягу виробленої промислової продукції в порівняних цінах складає:

$$\Delta\Pi_{\text{с}}(\text{ВР1П}) = 906 \cdot (684,17 - 572,39) = 101266,6 \text{ тис. грн.}$$

Загальний вплив факторів на зміну об'єму виробленої промислової продукції в порівняних цінах складає:

$$\Delta\Pi_{\text{с}} = 5151,54 + 101266,6 = 106418,16 \text{ тис. грн., або}$$

$$\Delta\Pi_{\text{с}} = 619855,16 - 513437 = 106418,16 \text{ тис. грн.}$$

Для аналізу використання робочого часу складемо аналітичну таблицю 2.17.

Таблиця 2.17

Використання робочого часу на підприємстві

Показники	2021 рік	2022 рік	Відхилення	
			Абс.	Віднос.
Обсяг виробленої виробничої продукції в порівняних цінах (без НДС та АЗ), тис. грн	513437	619855,16	106418,1	20,73
Середньооблікова чисельність штатних робітників облікового складу (Чсу), чол.	897	906	9	1,003
Число людино-годин, відпрацьованих всіма працівниками	138593	101808	-36785	-26,54
Середнє число людино-годин, відпрацьованих одним працівником	154,51	112,37	-42,14	-27,27
Середньорічний виробіток одного працівника (ВГ1Р), тис. грн/чол.	572,39	684,17	111,77	19,53
Середньогодинний виробіток одного працівника (Вч1р) тис. грн/чол.	3,70	6,09	2,38	64,35

За допомогою аналізу використання робочого часу ми визначаємо можливі резерви підвищення ефективності використання робітників, а також на підставі виявлених резервів розробляються заходи їх реалізації на підставі співставлення різних темпів зростання виробітку продукції.

В 2022 році в порівнянні з 2021 роком середньооблікова чисельність працівників збільшилась на 9 осіб. При цьому середнє число людино-годин, відпрацьованих одним працівником зменшилося на 42,14 години. За рахунок збільшення чисельності робітників загальна кількість відпрацьованих людино-годин зменшилась на 36785 люд.-годин. Разом з тим, середньорічний виробіток збільшився на 111,77 тис. грн/ос., середньогодинний – на 2,38 тис. грн/ос.

Величина фонду заробітної плати залежить від чисельності персоналу підприємства та середньої заробітної плати одного працівника. Для аналізу зміни фонду заробітної плати складемо аналітичну таблицю 2.18.

Таблиця 2.18

Вплив зміни чисельності персоналу та середньої заробітної плати одного робітника на зміну фонду оплати праці

Показники	2021 рік	2022 рік	відхилення		
			разом	в т. ч. за	
				Ч _{ср}	ЗП
Фонд оплати праці штатних працівників, тис. грн	107640,0	122310	14670	1080,0	13590
Середньооблікова чисельність штатних робітників облікового складу (Ч _{ср}), чол.	897	906	9	1080,0	х
Середньорічна заробітна плата одного працівника (ЗП), тис. грн	120,00	135,00	15,00	х	13590

Як видно з розрахунків, у 2022 році порівняно з 2021 роком фонд оплати праці штатних працівників збільшився на 14670 тис. грн. Кількість працівників зросла на 9 осіб. Середньорічна заробітна плата збільшилась на 15 тис. грн.

Методом факторного аналізу розрахуємо вплив на зміну фонду оплати праці зміну середньооблікової чисельності штатних робітників облікового складу та середньорічної заробітної плати одного працівника.

Вплив зміни середньооблікової чисельності працівників на зміну фонду оплати праці складає:

$$\Delta\text{ФОТ}(\text{Чсу}) = (906 - 897) \cdot 120 = 1080 \text{ тис. грн.}$$

Вплив зміни середньорічної заробітної плати одного робітника на зміну фонду оплати праці складає:

$$\Delta\text{ФОТ}(\text{ЗП}) = 906 \cdot (135 - 120) = 13590 \text{ тис. грн.}$$

Загальний вплив факторів на зміну фонду оплати праці складає:

$$\Delta\text{ФОТ} = 1080 + 13590 = 14670 \text{ тис. грн.}$$

$$\text{або } \Delta\text{ФОТ} = 122310 - 107640 = 14670 \text{ тис. грн.}$$

Для аналізу співвідношення продуктивності праці одного працівника й середньої заробітної плати складемо аналітичну таблицю 2.19.

Таблиця 2.19

Співвідношення змін продуктивності праці та середньої заробітної плати

Показники	2021 рік	2022 рік	відхилення	
			Абс.	Віднос.
Середньорічний виробіток одного робітника, тис. грн/чол.	572,39	684,17	111,77	19,53
Середньорічна заробітна плата одного працівника, тис. грн	120,00	135,00	15,00	12,50

Співвідношення зміни середньорічної заробітної плати й продуктивності праці одного працівника визначається відношенням відносного відхилення середньорічної заробітної плати одного робітника до відносного відхилення середньорічного виробітку одного робітника.

В даному випадку це співвідношення складе $0,64 = 12,5 / 19,53$ тобто на 1% зростання продуктивності праці приходиться 0,64 % росту заробітної плати. Це є позитивним проявом в діяльності підприємства.

Підприємство раціонально використовує трудові ресурси.

2.3.5. Аналіз собівартості продукції та витрат на виробництво

Аналіз витрат на виробництво продукції проводять методом порівняння

фактичної питомої ваги кожного елементу витрат на виробництво з питомою вагою в 2021 році. Для цього складають аналітичну таблицю 2.20.

Таблиця 2.20

Структура витрат на виробництво

Елементи витрат	Абсолютне значення, тис. грн.		Структура, %		Відхилення	
	2021 рік	2022 рік	2021 рік	2022 рік	Абсол. значення	Структура
1. Матеріальні витрати	67637,0	84342,0	14,88	13,08	16705	-1,80
2. Витрати на оплату праці	229719,0	323058,0	50,55	50,10	93339	-0,45
3. Відрахування на соціальні заходи	49107,0	70275,0	10,81	10,90	21168	0,09
4. Амортизація	47447,0	93365,0	10,44	14,48	45918	4,04
5. Інші операційні витрати	60548,0	73798,0	13,32	11,44	13250	-1,88
Разом	454458,0	644838,0	100	100	190380	0

Виробництво продукції на даному підприємстві є не дуже матеріаломістким: питома вага матеріальних витрат в 2021 році 14,88 %, в 2022 році – 13,08 %. Найбільшу питому вагу в структурі витрат займає оплата праці. Зміна інших показників незначна.

Загальна сума операційних витрат збільшилась на 190380 тис. грн, або на 41,9 %.

Для аналізу зміни витрат на одну гривню продукції складається таблиця 2.21.

Таблиця 2.21

Оцінка витрат на одну гривню продукції

Показники	2021 рік	2022 рік	Відхилення	
			Абс.	Віднос.
Обсяг виробленої продукції в діючих оптових цінах підприємства (без ПДВ та АЗ), тис. грн	513437,0	663082,0	149645,00	29,15
Витрати на виробництво продукції, тис. грн	454458,0	644838,0	190380,00	41,89
3. Витрати на 1 грн виробленої продукції, грн/грн	0,89	0,97	0,09	9,87

Витрати на одну гривню виробленої продукції у 2022 році зросли на 9 копійок. А витрати на виробництво продукції зросли на 42 %. Як бачимо, в

порівнянні з обсягом виробленої продукції в діючих оптових цінах це набагато більше (41,89 % в порівнянні з 29,15 %).

2.3.6. Аналіз рівня та динаміки фінансових результатів

Для аналізу рівня та динаміки фінансових результатів аналізуємо дані форми № 2 у вигляді таблиці 2.22.

Таблиця 2.22

Фінансові результати підприємства

Найменування статей	Абсолютне значення		Відхилення	
	2021 рік	2022 рік	абсолютне	відносне
1. Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції, тис. грн	470093	638817	168724	35,89
2. Собівартість реалізованої продукції, тис. грн	393995	556236	162241	41,18
3. Валовий прибуток	76098	82581	6483	8,52
4. Інші операційні доходи, тис. грн	13947	8499	-5448	-39,06
5. Інші операційні витрати, тис. грн	19564	14475	-5089	-26,01
6. Фінансовий результат від операційної діяльності, тис. грн	70481	76605	6124	8,69
Прибуток (збиток)	70481	76605	6124	8,69
7. Інші доходи, тис. грн	9654	5200	-4454	-46,14
8. Інші витрати, тис. грн	5623	9321	3698	65,77
9. Фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування, тис. грн	74512	72484	-2028	-2,72
Прибуток (збиток)	74512	72484	-2028	-2,72
10. Податок на прибуток від звичайної діяльності, тис. грн	13412,16	13047,12	-365,04	-2,72
11. Фінансовий результат від звичайної діяльності, тис. грн	61099,84	59436,88	-1662,96	-2,72
Прибуток, тис. грн	61099,84	59436,88	-1662,96	-2,72
12. Чистий прибуток, тис. грн	61099,84	59436,88	-1662,96	-2,72

В 2022 році відбулося збільшення чистого доходу на 35,9 %, збільшення собівартості реалізованої продукції на 41 %. В результаті цього відбулося зменшення валового прибутку на 1662,96 тис. грн, або на 2,72 %. Витрати від іншої операційної діяльності перевищують доходи від іншої операційної діяльності, що вплинуло на кінцевий фінансовий результат діяльності підприємства.

Для аналізу показників рентабельності складемо таблицю 2.23.

Таблиця 2.23

Коефіцієнти рентабельності

Показники	2021 рік	2022 рік	абсолютне відхилення
1. Рентабельність капіталу, %	11,20	11,05	-0,15
2. Рентабельність власного капіталу, %	15,51	10,69	-4,82
3. Рентабельність продаж, %	13,00	9,30	-3,69

За даними таблиці можна зробити висновок про те, що всі види показників мають достатній позитивний рівень, який в 2022 році незначно знижується. Така тенденція достатньо позитивна й не загрожує можливості банкрутства, або неплатоспроможності.

Основні техніко-економічні показники діяльності ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» наведені у таблиці 2.24.

Таблиця 2.24

Основні техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» за два роки

Показник	2021 рік	2022 рік	Відхилення	
			абсолютне	відносне
1. Середньорічна виробнича потужність, тонн	35500	42200	6700	18,9
2. Фактично вироблено продукції, тонн	24717	29840	5123	20,7
3. Коефіцієнт використання виробничої потужності, частки	0,696	0,707	0,011	1,6
4. Обсяг виробленої промислової продукції (без ПДВ):				
- у діючих оптових цінах підприємства, тис. грн	513437	663082	149645	29,1
- у порівняних цінах, тис. грн	513437	619855	106418	20,7
5. Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (без ПДВ), тис. грн	470093	638817	168724	35,9
6. Середньорічна вартість основних засобів основного виду діяльності, тис. грн	867860	2221643	1353783	156,0
7. Фондовіддача, грн/грн	0,592	0,279	-0,313	-52,8
8. Середній залишок оборотних коштів, тис. грн	110672,5	226435,5	115763	104,6
9. Коефіцієнт оборотності оборотних коштів, обороти	4,25	2,82	-1,43	-33,6

Показник	2021 рік	2022 рік	Відхилення	
			абсолютне	відносне
10. Середньооблікова чисельність штатних працівників, осіб	897	906	9	1,0
11. Продуктивність праці, тис. грн/особу	572,4	684,2	111,8	19,5
12. Операційні витрати на виробництво продукції, тис. грн, у тому числі	454458	644838	190380	41,9
- матеріальні витрати	67637	84342	16705	24,7
- витрати на оплату праці	229719	323058	93339	40,6
- відрахування на соціальні заходи	49107	70275	21168	43,1
- амортизація	47447	93365	45918	96,8
- інші операційні витрати	60548	73798	13250	21,9
13. Витрати на 1 гривню виробленої продукції грн	0,885	0,972	0,087	9,9
14. Матеріалоемність, грн/грн	0,132	0,127	-0,005	-3,4
15. Собівартість (повна) реалізованої продукції, тис. грн	393995	556236	162241	41,2
16. Фінансовий результат від операційної діяльності, тис. грн	76098	82581	6483	8,5
17. Чистий прибуток, тис. грн	62400,36	67716,42	5316,06	8,5
18. Рентабельність продажів, %	13,27	10,6	-2,67	x
19. Рентабельність продукції, %	15,8	12,17	-3,63	x

ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» володіє значною виробничою потужністю, яка протягом двох років зросла на 6700 тонн та складала 42200 тонн. Потужність підприємства характеризується високим рівнем використання. Так, коефіцієнт використання виробничої потужності в 2021 році перебував на рівні 69,6 %, а в 2022 році збільшився на 1,1 пункт і склав 70,7%.

В 2022 році в порівнянні з 2021 роком збільшився обсяг виробленої продукції в натуральному виразі (5123 тонн або 20,7 %) та обсяг виробленої продукції в порівняних цінах (106418 тис. грн). Обсяг виробленої продукції в діючих цінах за рахунок зростання середніх цін на продукцію підприємства збільшився на 149645 тис. грн або 29,1 %.

В 2022 році знизилася ефективність використання оборотних коштів та основних засобів, про що говорить зниження коефіцієнта оборотності оборотних коштів на 1,43 оборот та фондівдачі на 31,3 коп. Ефективність використання персоналу підприємства підвищилася, про що свідчить динаміка продуктивність праці: значення показника зросло на 111,8 тис. грн.

Витрати на виробництво продукції в 2022 році в порівнянні з 2021 роком зросли на 190380 тис. грн або 41,9 %. Витрати на 1 гривню виробленої продукції в 2022 році зросли на 8,7 коп. внаслідок того, що обсяг виробленої продукції збільшувався меншими темпами, ніж операційні витрати. Це є ознакою зниження ефективності управління виробничими ресурсами.

Чистий прибуток та прибуток від операційної діяльності підприємства в 2022 році порівняно з 2021 роком зросли на 5316 тис. грн та 6483 тис. грн відповідно, що є ознакою підвищення ефективності операційної діяльності, так і господарювання в цілому.

В 2022 році не значно зменшилися показники рентабельності (продукції на 3,63 пунктів та продажів на 2,67 пункти), що також свідчить про незначне зниження ефективності діяльності підприємства.

Також як позитивну характеристику роботи підприємства варто відзначити достатньо високі абсолютні значення показників рентабельності, що є ознакою високого загального рівня прибутковості.

В цілому підприємство працює досить ефективно, вміє раціонально використовувати виробничі ресурси, при цьому підприємство має резерви підвищення ефективності господарської діяльності, реалізація яких дозволить отримати додатковий прибуток.

ВИСНОВКИ за Розділом 2

Проаналізувавши кондитерський ринок, можна зробити висновок, що не дивлячись на складну економічну ситуацію в Україні, підприємці роблять все можливе, щоб утримати статус виробників високоякісного продукту. Висока конкуренція на світовому і на внутрішньому ринку змушує підприємства шукати власні шляхи підвищення конкурентоспроможності продукції в рамках основних тенденцій розвитку ринку.

Іншими словами, оскільки вітчизняна кондитерська галузь досить сильно інтегрована в глобальний ринок, то важливою для підприємств є також врахування у своїх стратегічних планах глобальних тенденцій, серед яких посилення конкуренції через зниження темпів приросту споживання продукції

на світовому ринку; багато українських виробників відкривають нові експортні напрями та розширюють присутність на іноземних ринках; обсяг споживання кондитерських виробів на основі цукру скорочується, але водночас у споживачів спостерігається зростання поведінки «інтуїтивного харчування» та відмова від обмежень, які діяли раніше.

Основними проблемами ринку кондитерської галузі України за 2022 рік є зростання собівартості продукції, зниження загальної купівельної спроможності, зниження обсягів виробництва у всіх сегментах, серйозне скорочення споживання продуктів категорії «преміум».

Українським виробникам потрібно шукати шляхи виходу на міжнародний ринок, в тому числі Азійський для підвищення рівня продажів, оскільки економіка цих країн має високі темпи до зростання, що в свою чергу підвищить виробництво кондитерської галузі, попиту та споживання.

ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» володіє значною виробничою потужністю, яка протягом двох років зростає на 6700 тонн. Потужність підприємства характеризується високим рівнем використання. В 2022 році в порівнянні з 2021 роком збільшився обсяг виробленої продукції в натуральному виразі на 20,7 %. Обсяг виробленої продукції в діючих цінах за рахунок зростання середніх цін на продукцію підприємства збільшився на 29,1 %.

В 2022 році знизилася ефективність використання оборотних коштів та основних засобів, про що говорить зниження коефіцієнта оборотності оборотних коштів на 1,43 оборот та фондівдачі на 31,3 коп. Ефективність використання персоналу підприємства підвищилася, про що свідчить динаміка продуктивності праці.

Витрати на 1 гривню виробленої продукції в 2022 році зросли на 8,7 коп. внаслідок того, що обсяг виробленої продукції збільшувався меншими темпами, ніж операційні витрати. Це є ознакою зниження ефективності управління виробничими ресурсами.

За досліджуваний період на підприємстві значно зросли основні засоби підприємства на 1354 млн грн (156 %). Протягом року було введено основних

засобів на суму 1362 млн грн, що свідчить про розширення виробничого парку підприємства.

У 2021 та 2022 роках значення коефіцієнтів оновлення основних засобів дорівнюють значенням коефіцієнтів введення основних засобів, що вказує на введення у дію тільки нових основних засобів. Слід зазначити різке зростання коефіцієнтів оновлення та введення основних засобів у 2022 році на 0,5 пунктів. На досить низькому рівні знаходиться коефіцієнт вибуття. Тобто оновлення основних засобів на підприємстві здійснюється при неповній заміні старих та зношених засобів та призводить до накопичення застарілого обладнання, що стримує зростання економічної ефективності використання основних засобів.

Коефіцієнти придатності мають високі значення та набагато перевищують значення коефіцієнтів зносу. Тобто, на підприємстві постійно оновлюються основні засоби.

У 2022 році в порівнянні з базисним роком ефективність використання основних засобів основного виду діяльності знизилась: на кожну гривню вартості основних засобів випуск продукції зменшився на 0,31 грн. Фондомісткість основних засобів основного виду діяльності збільшилась на 1,9 грн, що також говорить про зниження ефективності використання основних засобів основного виду діяльності.

Таким чином, підприємство ефективно відновлює основні засоби, але недостатньо ефективно їх використовує.

Чистий прибуток та прибуток від операційної діяльності підприємства в 2022 році порівняно з 2021 роком зросли на 5316 тис. грн та 6483 тис. грн відповідно, що є ознакою підвищення ефективності операційної діяльності, так і господарювання в цілому. Також як позитивну характеристику роботи підприємства варто відзначити достатньо високі абсолютні значення показників рентабельності, що є ознакою високого загального рівня прибутковості.

В цілому підприємство працює досить ефективно, вміє раціонально використовувати виробничі ресурси, при цьому підприємство має резерви

підвищення ефективності господарської діяльності, реалізація яких дозволить отримати додатковий прибуток.

РОЗДІЛ 3

ПРОЄКТ З ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА НА ПРАТ «ККФ «РОШЕН»

3.1. Резюме проєкту з підвищення ефективності використання основних засобів на ПрАТ «ККФ «Рошен»

Серед основних трендів харчування сьогодні на перше місце виходить зниження цукру і калорійності виробів в цілому, зниження використання синтетичних харчових добавок, розробка виробів з оригінальними смаками та розширення асортименту виробів для споживачів, які мають певні обмеження в спочиванні тих чи інших продуктів.

Особливу увагу привертають нетрадиційні види начинок у цукерках. Використання морквяного пюре при виробництві цукерок типу нуги може виконувати декілька технологічних функцій: покращення органолептичних показників виробів без застосування синтетичних барвників та ароматизаторів; розширення асортименту виробів; покращення їх харчової цінності та уповільнення процесу черствіння готової продукції.

Яскравий помаранчевий колір, притаманний морквяному пюре саме за рахунок наявності натурального барвника бета-каротину, буде надавати різнокольорову гаму виробам (від світло жовтого до яскраво помаранчового), що виключить додавання штучних барвників.

Цукерки типу нуги, збагачені морквяним пюре, яке є джерелом натуральних антиоксидантів та бета-каротину, заміником тваринного білка на рослинний піноутворювач, можуть бути рекомендовані для споживачів всіх вікових категорій, а також для людей, які не споживають тваринний білок, або й взагалі продукти тваринного походження.

В цукерковому відділенні цеху планується випуск збивних цукерок типу нуги, для чого необхідно встановити додатково автоматизований модуль безперервного приготування і варіння сиропу «Tanis Thermosyphoncooker 134-C-1», вартість якого становить 130 тис. грн. Отже, встановлення автоматизованого

модуля безперервного приготування і варіння сиропу дозволить значно розширити асортимент цукерок.

Реалізація готової продукції передбачається як вагомим способом та і пакуванням в індивідуальне пакування, щоб задовільнити вибагливі вимоги споживача [25].

3.2. Розрахунок основних показників проєкту

Розрахунок витрат на сировину і матеріали

До статті «Сировина та матеріали» включається вартість сировини та основних матеріалів; допоміжних матеріалів, що використовуються при виготовленні продукції у виробничому процесі і пакування продукції (якщо пакування відповідно до встановленого технологічного процесу проводиться у процесі виробництва продукції (цехах) до здавання її на склад готової продукції.

Таблиця 3.1

Розрахунок вартості сировини на виробництво 1 тонни цукерок

Вид сировини	Норма витрати на одиницю продукції, кг	Ціна одиниці сировини, грн	Сума, грн
Сировина та основні матеріали			
Цукор білий кристалічний	850	25	21250
Патока крохмальна	450	46	20700
Рослинний білок (аквафаба)	70	70	4900
Морквяне пюре	210	15	3150
Насіння кунжуту	90	150	13500
Всього			63500
Пакувальні матеріали			
Етикетка з полімерного матеріалу	60	30	1800
Стрічка клейкова	1,3	42	54,6
Етикетка маркувальна	2,2	295	649
Всього			2503,6
Транспортно-заготівельні витрати (5 % від сировини та пакувальних матеріалів)			3300,2

Транспортно-заготівельні витрати на 1 т становлять 5 % від вартості сировини та пакувальних матеріалів – 3300,2 грн.

Розрахунок витрат на водопостачання та електроенергію на технологічні потреби.

До цієї статті належать витрати на ресурси, що безпосередньо використовується в процесі виробництва продукції.

Таблиця 3.2

Розрахунок витрат палива та сировини

Вид палива	Норма витрат на 1 тону продукції	Ціна за одиницю, грн	Вартість на 1 т, грн
Водопостачання	1,5 м ³	42,5	63,7
Електроенергія	180кВт·год.	6,86	1234,8
Всього			1298,5

Вартість води та електроенергії на 1 тону продукції становить – 1298,5 грн.

Стаття. Заробітна плата основних виробничих робітників

Лінії виробництва цукерок з нугою задіяна на 50 % (5 тонн/зм.), що відповідає обсягу виробництва у 250 т продукції. Плануємо задіяти 5 % потужності лінії та виробляти 25 тонн цукерок типу нуги, збагачених морквяним пюре. Продуктивність лінії з виробництва цукерок типу нуги, збагачених морквяним пюре, становить 0,25 т в зміну. Режим роботи – 1 зміна на добу тривалістю 8 годин. Кількість робочих змін на виробниче завдання становить – 80 змін на рік. В таблиці 3.3 наведений розрахунок витрат на основну та додаткову заробітну плату основних працівників на лінії виробництва цукерок типу нуги, збагачених морквяним пюре.

Таблиця 3.3

Розрахунок витрат на основну та додаткову заробітну плату основних працівників на лінії виробництва нового продукту

Робітники	Чисельність на 1 зміну	Кількість змін на 1 т	Норма часу, зм./т	Тарифний розряд	Годинна тарифна ставка відповідного розряду, грн	Основна заробітна плата, грн	Додаткова заробітна плата (20 %), грн	Загальний фонд оплати праці, грн
Технолог	1	2	4	5	80,64	2580,5	516,1	3096,6

Робітники	Чисельність на 1 зміну	Кількість змін на 1 т	Норма часу, зм./т	Тарифний розряд	Годинна тарифна ставка відповідного розряду, грн	Основна заробітна плата, грн	Додаткова заробітна плата (20 %), грн	Загальний фонд оплати праці, грн
Укладальник-пакувальник	2	2	4	2	49,92	1597,4	319,5	1916,9
Усього	3	-	-	-	-	4177,9	835,584	5013,5

Сума витрат на основну та додаткову заробітну плату на ' тонну продукції становить 5013,5 грн з урахуванням премій у розмірі 20 %.

Стаття. Відрахування на соціальні заходи на заробітну плату працівників, які працюють на виробничій лінії (ЄСВ)

Єдиний соціальний внесок на 1 т продукції складе:

$$\text{ЄСВ} = 5013,5 \text{ грн} \cdot 0,22 = 1103 \text{ грн}$$

Витрати за іншими статтями визначимо у відсотках. Витрати за статтею «Підготовка та освоєння виробництва» приймаємо у розмірі 2 % від основної заробітної плати.

Витрати за статтею «Утримання та експлуатація обладнання» приймаємо у розмірі 20 % від основної заробітної плати плюс амортизація нового обладнання.

Витрати за статтею «Загальновиробничі витрати» приймаємо у розмірі 50 % від основної заробітної плати.

Витрати за статтею «Адміністративні витрати» складають 1,5 % від виробничої собівартості продукції.

Витрати за статтею «Витрати на збут» складають 10 % від виробничої собівартості продукції.

Витрати на інші операційні витрати передбачені у розмірі 5 % від виробничої собівартості продукції.

У таблиці 3.4 представлена калькуляція витрат на 1 т цукерок типу нуги, збагачених морквяним пюре, і розрахунок загальних витрат на виробництво 25 т продукції.

За комбінованим вартісно-ринковим методом ціноутворення визначено, що з метою забезпечення конкурентоздатності нового виду продукції на ринку рентабельність продукції складає 15 % від собівартості продукції.

Таблиця 3.4

Калькуляція витрат на виробництво та реалізацію цукерок типу нуги, збагачених морквяним пюре, та розрахунок повної собівартості за проектом

Найменування калькуляційних витрат	Витрати на 1 тону, грн	Витрати на весь обсяг продукції (25 т), тис. грн
Вартість сировини й основних матеріалів з урахуванням транспортних витрат	69303,8	1732,6
Паливо й електроенергія на технологічні цілі	1298,55	32,5
Матеріальні витрати всього	70602,3	1765,1
Основна й додаткова заробітна плата виробничих робітників	5013,504	125,3
Відрахування на соціальні заходи	1103,0	27,6
Підготовка та освоєння виробництва	100,3	2,5
Утримання та експлуатація обладнання	2302,7	57,6
Загальновиробничі витрати	2506,8	62,7
Виробнича собівартість	81628,5	2040,7
Адміністративні витрати	1224,4	30,6
Витрати на збут	8162,9	204,1
Інші операційні витрати	4081,4	102,0
Повна собівартість	95097,2	2377,4
Відсотки за кредитом	0	0
Повна собівартість з відсотками за кредитом	95097,2	2377,4
Прибуток (рентабельність 15 %)	14264,6	356,6
Оптова ціна	109361,8	2734,0
Оптова ціна 1 кг, грн	109,4	

Оптова ціна 1 т цукерок типу нуги, збагачених морквяним пюре, становить 109361,8 грн, 1 кг – 109,4 грн. Чистий дохід від реалізації 25 т продукції – 2734 тис. грн.

3.3. Оцінка економічної ефективності інвестиційного проєкту з виробництва цукерок типу нуги, збагачених морквяним пюре

Розрахунок грошових потоків від проєкту (відтік та приплив).

Визначимо величину інвестицій у проєкт (відтік коштів), які будуть спрямовані на придбання нового обладнання та поповнення оборотних коштів підприємства.

Інвестиції у придбання автоматизованого модуля безперервного приготування і варіння сиропу «Tanis Thermosyphoncooker 134-C-1» становлять з урахуванням транспортних витрат (10 %), монтажу (15 %) – 162,5 тис. грн.

Інвестиції у поповнення оборотних коштів визначимо через темп зростання обсягу виробництва продукції по відношенню до оборотних активів підприємства

$$\Delta \text{Об.К} = 25/29840 \cdot 226435,5 = 190 \text{ тис. грн}$$

Загальна сума інвестицій становить 352,5 тис. грн.

Для розрахунку формування операційного грошового потоку від інвестиційної діяльності складемо таблицю 3.5.

Таблиця 3.5

Формування операційного грошового потоку від проєкту (приплив коштів)

Склад грошового потоку	Період реалізації проєкту, роки	
	1	2
Зміна поточних витрат, у т. ч.:		
Матеріальні витрати всього	1765,1	1765,1
в тому числі		
Зміна витрат на сировину та пакувальні матеріали	1732,6	1732,6
Зміна витрат на енергоресурси	32,5	32,5
Зміна витрат на оплату праці	125,3	125,3
Зміна єдиного соціального внеску	27,6	27,6
Зміна інших витрат усього	459,5	459,5
Усього Збільшення поточних витрат	2377,4	2377,4
Обсяг виробленої продукції, т	25	25
Ціна одиниці продукції, тис. грн	109,4	109,4
Збільшення суми чистого доходу	2734,0	2734,0
Збільшення прибутку до оподаткування	356,6	356,6

Склад грошового потоку	Період реалізації проекту, роки	
	1	2
Збільшення податку на прибуток	64,2	64,2
Збільшення чистого прибутку	292,4	292,4
Амортизаційні відрахування від проекту	32,5	32,5
Грошовий потік від проекту	324,9	324,9

Виробництво нового продукту на ККФ «Рошен» супроводжується збільшенням собівартості продукції на 2377,4 тис. грн, тому потребує додаткового інвестування в оборотні кошти на суму 190 тис. грн.

За результатами розрахунків річний приріст чистого прибутку за рахунок виробництва та реалізації додаткового обсягу продукції складає 584,8 тис. грн.

Для оцінки економічної ефективності інвестицій та інвестиційної привабливості проекту з урахуванням фактору часу використовують такі показники:

чистий приведений (дисконтований) дохід (ЧГП);

індекс доходності (ІД);

внутрішню норму доходності (IRR);

термін окупності інвестицій (Ток).

Для розрахунку показників необхідно визначити розмір приросту прибутку від реалізації додатково виробленої продукції на новому обладнанні.

Грошовий потік від проекту визначаємо за формулою:

$$D_t = ЧП_t + A_t \quad (3.1)$$

де D_t – грошовий потік від проекту в t^{om} році;

$ЧП_t$ и A_t – відповідно, чистий прибуток і амортизаційні відрахування в t^{om} році за проектом.

Приведений чистий грошовий потік підприємства ЧГП в t -му році від проекту визначають за формулою:

$$ЧГП_t = \frac{D_t}{(1 + \alpha)^t} \quad (3.2)$$

де α – реальна ставка дисконтування грошових сум.

Чиста поточна вартість проекту дозволяє отримати найбільш узагальнену характеристику результату інвестування. Під чистою поточною вартістю проекту розуміють різницю між приведеним до поточної вартості – (шляхом дисконтування) сумою чистого грошового потоку і сумою інвестованих в його реалізацію засобів.

Розрахунок показника проводимо за формулою:

$$NPV = \text{ЧГП}_t - \text{ИД} \quad (3.3)$$

Термін окупності інвестицій визначаємо як період часу, протягом якого сума чистих доходів, дисконтованих на момент початку виробничої діяльності за проектом, стане рівної сумі інвестицій:

$$\text{Ток} = \text{ИД} / \text{ЧГП сер.} \quad (3.4)$$

IRR характеризує рівень прибутковості конкретного проекту і являє собою ту ставку дисконтування, за якою повинен оцінюватися проект. При такій ставці дисконтування величина потоків грошових коштів точно дорівнює дисконтованою величиною витрат, тобто, це ставка, при якій чиста приведена вартість проекту дорівнює нулю.

Таблиця 3.6

Розрахунок показників економічної ефективності проекту з виробництва цукерок типу нуги, збагачених морквяним пюре

Показники	Період реалізації проекту, років			усього
	0	1	2	
ІС, сума інвестованих у проект коштів, тис. грн	352,5			352,5
ЧІ, чиста (приведена) вартість інвестованих у проект коштів, тис. грн	352,5			352,5
Грошовий потік від проекту, тис. грн		324,9	324,9	649,8
Середньозважена вартість капіталу (СВК), %	32			
Коефіцієнт дисконтування	1	0,758	0,574	
Дисконтований грошовий потік у році, тис. грн		246	187	433
Дисконтований грошовий потік наростаючим підсумком, тис. грн		246	433	
Приріст дисконтованого чистого прибутку від проекту, тис. грн		221,7	167,9	389,5
Чистий дохід (ЧД), тис. грн				2734,0
Чистий приведений дохід (NPV), тис. грн				80

Показники	Період реалізації проєкту, років			усього
	0	1	2	
Внутрішня норма доходності (IRR),%				53,9 %
Індекс доходності (ІД)				1,2
Період окупності (ПО), роки				1,21
Період окупності з врахуванням дисконтування (ПОдис.), років				1,57
Рентабельність інвестицій (Ri) за весь період реалізації проєкту, %				55,25

Ефективність запропонованого заходу з впровадження нового продукту характеризують наступні результати оцінки:

1. чистий приведений дохід від проєкту (NPV) становить 80 тис. грн;
2. внутрішня норма прибутковості (IRR) становить 53,9 %, що перевищує середньозважену вартість капіталу (32 %);
3. індекс доходності дорівнює 1,2;
4. інвестиційні кошти у проєкт окупляться за 1,57 років;
5. рентабельність інвестицій становить 55,25 %;
6. інвестиції в проєкт складають 352,5 тис. грн.

Отже, проєкт інвестиційно привабливий та економічно ефективний.

Результати оцінки свідчать про економічну ефективність інвестиційного проєкту виробництва цукерок типу нуги, збагачених морквяним пюре.

Проаналізувавши вітчизняний ринок цукристих кондитерських виробів, а саме неглазурованих цукерок, було встановлено, що їх середня ціна становить 100-120 грн/кг. Відповідно нашим розрахункам, оптова ціна наших цукерок попадає в діапазон ринкової ціни. Це дає можливість прогнозувати високу конкурентоспроможність даних виробів серед споживачів, що притримуються веганства, адже веганські продукти мають на 30-50 % вищу ціну за традиційні вироби.

3.4. Вплив техніко-економічного заходу на показники діяльності підприємства

Таблиця 3.7

Вплив техніко-економічного заходу на показники діяльності ККФ «Рошен»

Найменування заходу	Інвестиції, тис. грн		Зміна показників діяльності підприємства (+, -)										
	всього	В тому числі в		Вироблена (реалізована продукція, тис. грн.	Собівартість, тис. грн.					Чистий прибуток, тис. грн.	Чисельність зайнятих, чол	Термін окупності інвестицій, років.	
		Основні засоби	Оборотні активи		Всього	в тому числі:							
						Матеріальні витрати	Витрати на оплату праці	Відрахування на соціальні заходи	Амортизація ОФ				Інші витрати
Виробництво цукерок типу нуги, збагачених морквяним	352,5	162,5	190	2734,0	2377,4	1765,1	125,3	27,6	32,5	427,0	292,4	3	1,21

З таблиці видно, що обсяг інвестицій в запропоновані заходи склав 352,5 тис. грн, причому інвестиції здійснюються в основні засоби на суму 162,5 тис. грн та в оборотні кошти на суму 190 тис. грн.

В результаті проведеного заходу обсяг виробленої та реалізованої продукції збільшиться на 2734 тис. грн при зростанні собівартості на суму 2377,4 тис. грн, зокрема матеріальні витрати зростуть на 1765,1 тис. грн, витрати на оплату праці і відрахування на соціальні заходи зростуть на 125,3 та 27,6 тис. грн відповідно, амортизаційні відрахування – на 32,5 тис. грн, інші витрати збільшуються на 427 тис. грн.

В результаті підприємство одержало додатковий чистий прибуток в розмірі 292,4 тис. грн. Запропонований в роботі захід окупиться в економічно

ефективний термін, а саме 1,21 рік, що говорить про доцільність реалізації його на виробництві.

Основні техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності ККФ «Рошен» до та після впровадження заходу представлено в таблиці 3.8.

Таблиця 3.8

Основні техніко-економічні показники виробничо- господарської діяльності ПрАТ «ККФ «Рошен» до й після впровадження заходу

Показник	2022 рік	проект	Відхилення	
			абсолютне	відносне
1. Середньорічна виробнича потужність, тонн	42200	42200	0	0
2. Фактично вироблено продукції, тонн	29840	29865	25	0,08
3. Коефіцієнт використання виробничої потужності, частки	0,707	0,708	0,001	0,10
4. Обсяг виробленої промислової продукції (без ПДВ):				
- у діючих оптових цінах підприємства, тис. грн	663082	665816,0	2734,0	0,41
- у порівняних цінах, тис. грн	619855	622589,0	2734,0	0,44
5. Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (без ПДВ), тис. грн	638817	641551,0	2734,0	0,43
6. Середньорічна вартість основних засобів основного виду діяльності, тис. грн	2221643	2221805,5	162,5	0,01
7. Фондовіддача, грн/грн	0,279	0,280	0,001	0,44
8. Середній залишок оборотних коштів, тис. грн	226435,5	226625,5	190	0,08
9. Коефіцієнт оборотності оборотних коштів, обороти	2,82	2,83	0,01	0,39
10. Середньооблікова чисельність штатних працівників, осіб	906	909	3	0,33
11. Продуктивність праці, тис. грн/особу	684,2	684,9	0,7	0,10
12. Операційні витрати на виробництво продукції, тис. грн, у тому числі	644838	647215,4	2377,4	0,37
- матеріальні витрати	84342	86107,1	1765,1	2,09
- витрати на оплату праці	323058	323183,3	125,3	0,04
- відрахування на соціальні заходи	70275	70302,6	27,6	0,04
- амортизація	93365	93397,5	32,5	0,03
- інші операційні витрати	73798	74225,0	427,0	0,58
13. Витрати на 1 гривню виробленої продукції, грн	0,9725	0,9721	-0,0004	-0,04
14. Матеріалоемність, грн/грн	0,127	0,129	0,002	1,67

Показник	2022 рік	проект	Відхилення	
			абсолютне	відносне
15. Собівартість (повна) реалізованої продукції, тис. грн	556236	558613,4	2377,4	0,43
16. Фінансовий результат від операційної діяльності, тис. грн	82581	82937,6	356,6	0,43
17. Чистий прибуток, тис. грн	67716,42	68008,8	292,4	0,43
18. Рентабельність продажів, %	10,60	10,60	0	x
19. Рентабельність продукції, %	12,17	14,85	2,68	x

Внаслідок запропонованого заходу з виробництва цукерок типу нуги, збагачених морквяним пюре, в показниках виробничо-господарської та фінансової діяльності підприємства відбудуться такі зміни: обсяг виробленої продукції в натуральному вираженні зросте на 25 т, у діючих цінах – на 2734 тис. грн.

Оскільки виробництво нового продукту потребує закупівлі нового обладнання, то відбудуться зміни у вартості основних засобів підприємства, вони зростуть на 162,5 тис. грн. При цьому, за рахунок додаткового завантаження лінії з виробництва цукерок, фондovіддача зросте 0,44 %.

У проектному періоді підвищиться продуктивність праці на 0,7 %. Додатково у виробництво цукерок будуть залучені 3 робітники.

Витрати на 1 грн виробленої продукції знизяться на 0,04 %. Це відбулося за рахунок перевищення темпів зростання обсягу виробленої продукції над темпом зростання операційних витрат.

Підприємство отримає додатковий прибуток від операційної діяльності у розмірі 356,6 тис. грн, а чистого прибутку – 292,4 тис. грн. Це відобразилося на зростанні рентабельності продукції, яка підвищиться на 2,68 п.п.

ВИСНОВОК за Розділом 3

В цукерковому відділенні цеху планується випуск збивних цукерок типу нуги, для чого необхідно встановити додатково автоматизований модуль безперервного приготування і варіння сиропу «Tanis Thermosyphoncooker 134-C-1», вартість якого становить 130 тис. грн. Встановлення автоматизованого

модуля безперервного приготування і варіння сиропу дозволить розширити асортимент цукерок. Цукерки типу нуги, збагачені морквяним пюре, яке є джерелом натуральних антиоксидантів та бета-каротину, заміником тваринного білка на рослинний піноутворювач, можуть бути рекомендовані для споживачів всіх вікових категорій, а також для людей, які не споживають тваринний білок, або й взагалі продукти тваринного походження.

Оптова ціна 1 т цукерок типу нуги, збагачених морквяним пюре, становить 109361,8 грн, 1 кг – 109,4 грн. Чистий дохід від реалізації 25 т продукції – 2734 тис. грн.

Ефективність запропонованого заходу з впровадження нового продукту характеризують наступні результати оцінки: чистий приведений дохід від проєкту (NPV) становить 80 тис. грн; внутрішня норма прибутковості (IRR) становить 53,9 %, що перевищує середньозважену вартість капіталу (32 %); індекс доходності дорівнює 1,2; інвестиційні кошти у проєкт окупляться за 1,57 років; рентабельність інвестицій становить 55,25 %; інвестиції в проєкт складають 352,5 тис. грн.

Отже, проєкт інвестиційно привабливий та економічно ефективний.

Внаслідок запропонованого заходу з виробництва цукерок типу нуги, збагачених морквяним пюре, в показниках виробничо-господарської та фінансової діяльності підприємства відбудуться такі зміни: обсяг виробленої продукції в натуральному вираженні зросте на 25 т, у діючих цінах – на 2734 тис. грн.

Оскільки виробництво нового продукту потребує закупівлі нового обладнання, то відбудуться зміни у вартості основних засобів підприємства, вони зростуть на 162,5 тис. грн. При цьому, за рахунок додаткового завантаження лінії з виробництва цукерок, фондвіддача зросте 0,44 %.

У проєктному періоді підвищиться продуктивність праці на 0,7 %. Додатково у виробництво цукерок будуть залучені 3 робітники.

Витрати на 1 грн виробленої продукції знизяться на 0,04 %. Це відбулося за рахунок перевищення темпів зростання обсягу виробленої продукції над темпом зростання операційних витрат.

Підприємство отримає додатковий прибуток від операційної діяльності у розмірі 356,6 тис. грн, а чистого прибутку – 292,4 тис. грн. Це відобразилося на зростанні рентабельності продукції, яка підвищиться на 2,68 п.п.

ВИСНОВКИ

На сьогоднішній день спостерігається безліч проблем, пов'язаних з використанням основних засобів підприємств.

Основні засоби (ОЗ) – матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва чи поставки товарів, надання послуг, здачі в оренду іншим особам чи для виконання адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний термін корисного використання (експлуатації) яких більше одного року.

Стан і використання основних виробничих засобів є важливим фактором підвищення ефективної діяльності підприємства. Тому на підприємствах важливе значення має як систематичне оцінювання стану основних засобів, так і аналіз ефективності їх використання.

Оцінка стану й ефективності використання основних засобів можна об'єднати в три групи, які характеризують забезпечення підприємства основними засобами, стан основних засобів та ефективність використання основних засобів.

Відновлення основних засобів – це безперервний процес їх відтворення шляхом придбання нових, реконструкції, технічного переозброєння, модернізації та капітального ремонту вже діючих. Основні цілі цього процесу – відшкодування зношених основних засобів, збільшення маси основних засобів, забезпечення ними підприємств в відповідності з виробничою програмою і підтримання їх в робочому стані.

Величезного значення набувають питання підвищення ефективності використання основних засобів. Підприємства, що мають в своєму розпорядженні основні засоби, повинні не тільки прагнути їх поліпшити, збільшувати час роботи обладнання, покращити склад і структуру основних засобів, але і якомога більше підвищувати ефективність використання наявних основних засобів, що є із застосуванням переважно інтенсивних методів.

Тому, щоб використання основних фондів було справді економічно вигідним та ефективним, необхідно стежити за його технічним станом; залучати фахівців при проведенні складних ремонтів; вивчати ринки виробництва;

залучати спеціалістів маркетингового відділу; підвищувати рівень спеціалізації виробництва; усувати простої; модернізувати устаткування; поліпшувати склад, структуру й стан основних фондів підприємства; удосконалювати планування, управління й організацію праці та виробництва; знижувати фондомісткість; підвищувати фондівдачу та продуктивність праці на підприємстві.

Проаналізувавши кондитерський ринок, можна зробити висновок, що не дивлячись на складну економічну ситуацію в Україні, підприємці роблять все можливе, щоб утримати статус виробників високоякісного продукту. Висока конкуренція на світовому і на внутрішньому ринку змушує підприємства шукати власні шляхи підвищення конкурентоспроможності продукції в рамках основних тенденцій розвитку ринку.

Іншими словами, оскільки вітчизняна кондитерська галузь досить сильно інтегрована в глобальний ринок, то важливою для підприємств є також врахування у своїх стратегічних планах глобальних тенденцій, серед яких посилення конкуренції через зниження темпів приросту споживання продукції на світовому ринку; багато українських виробників відкривають нові експортні напрями та розширюють присутність на іноземних ринках; обсяг споживання кондитерських виробів на основі цукру скорочується, але водночас у споживачів спостерігається зростання поведінки «інтуїтивного харчування» та відмова від обмежень, які діяли раніше.

Основними проблемами ринку кондитерської галузі України за 2022 рік є зростання собівартості продукції, зниження загальної купівельної спроможності, зниження обсягів виробництва у всіх сегментах, серйозне скорочення споживання продуктів категорії «преміум».

Українським виробникам потрібно шукати шляхи виходу на міжнародний ринок, в тому числі Азійський для підвищення рівня продажів, оскільки економіка цих країн має високі темпи до зростання, що в свою чергу підвищить виробництво кондитерської галузі, попиту та споживання.

ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» володіє значною виробничою потужністю, яка протягом двох років зросла на 6700 тонн

Потужність підприємства характеризується високим рівнем використання. В 2022 році в порівнянні з 2021 роком збільшився обсяг виробленої продукції в натуральному виразі на 20,7 %. Обсяг виробленої продукції в діючих цінах за рахунок зростання середніх цін на продукцію підприємства збільшився на 29,1 %.

В 2022 році знизилася ефективність використання оборотних коштів та основних засобів, про що говорить зниження коефіцієнта оборотності оборотних коштів на 1,43 оборот та фондівдачі на 31,3 коп. Ефективність використання персоналу підприємства підвищилася, про що свідчить динаміка продуктивність праці.

Витрати на 1 гривню виробленої продукції в 2022 році зросли на 8,7 коп. внаслідок того, що обсяг виробленої продукції збільшувався меншими темпами, ніж операційні витрати. Це є ознакою зниження ефективності управління виробничими ресурсами.

За досліджуваній період на підприємстві значно зросли основні засоби підприємства на 1354 млн грн (156 %). Протягом року було введено основних засобів на суму 1362 млн грн, що свідчить про розширення виробничого парку підприємства.

У 2021 та 2022 роках значення коефіцієнтів оновлення основних засобів дорівнюють значенням коефіцієнтів введення основних засобів, що вказує на введення у дію тільки нових основних засобів. Слід зазначити різке зростання коефіцієнтів оновлення та введення основних засобів у 2022 році на 0,5 пунктів. На досить низькому рівні знаходиться коефіцієнт вибуття. Тобто оновлення основних засобів на підприємстві здійснюється при неповній заміні старих та зношених засобів та призводить до накопичення застарілого обладнання, що стримує зростання економічної ефективності використання основних засобів.

Коефіцієнти придатності мають високі значення та набагато перевищують значення коефіцієнтів зносу. Тобто, на підприємстві постійно оновлюються основні засоби.

У 2022 році в порівнянні з базисним роком ефективність використання основних засобів основного виду діяльності знизилась: на кожну гривню вартості основних засобів випуск продукції зменшився на 0,31 грн. Фондомісткість основних засобів основного виду діяльності збільшилась на 1,9 грн, що також говорить про зниження ефективності використання основних засобів основного виду діяльності.

Таким чином, підприємство ефективно відновлює основні засоби, але недостатньо ефективно їх використовує.

Чистий прибуток та прибуток від операційної діяльності підприємства в 2022 році порівняно з 2021 роком зросли на 5316 тис. грн та 6483 тис. грн відповідно, що є ознакою підвищення ефективності операційної діяльності, так і господарювання в цілому. Також як позитивну характеристику роботи підприємства варто відзначити достатньо високі абсолютні значення показників рентабельності, що є ознакою високого загального рівня прибутковості.

В цілому підприємство працює досить ефективно, вміє раціонально використовувати виробничі ресурси, при цьому підприємство має резерви підвищення ефективності господарської діяльності, реалізація яких дозволить отримати додатковий прибуток.

В цукерковому відділенні цеху планується випуск збивних цукерок типу нуги, для чого необхідно встановити додатково автоматизований модуль безперервного приготування і варіння сиропу «Tanis Thermosyphoncooker 134-C-1», вартість якого становить 130 тис. грн. Встановлення автоматизованого модуля безперервного приготування і варіння сиропу дозволить розширити асортимент цукерок. Цукерки типу нуги, збагачені морквяним пюре, яке є джерелом натуральних антиоксидантів та бета-каротину, заміником тваринного білка на рослинний піноутворювач, можуть бути рекомендовані для споживачів всіх вікових категорій, а також для людей, які не споживають тваринний білок, або й взагалі продукти тваринного походження.

Оптова ціна 1 т цукерок типу нуги, збагачених морквяним пюре, становить 109361,8 грн, 1 кг – 109,4 грн. Чистий дохід від реалізації 25 т продукції – 2734 тис. грн.

Ефективність запропонованого заходу з впровадження нового продукту характеризують наступні результати оцінки: чистий приведений дохід від проєкту (NPV) становить 80 тис. грн; внутрішня норма прибутковості (IRR) становить 53,9 %, що перевищує середньозважену вартість капіталу (32 %); індекс доходності дорівнює 1,2; інвестиційні кошти у проєкт окупляться за 1,57 років; рентабельність інвестицій становить 55,25 %; інвестиції в проєкт складають 352,5 тис. грн.

Отже, проєкт інвестиційно привабливий та економічно ефективний.

Внаслідок запропонованого заходу з виробництва цукерок типу нуги, збагачених морквяним пюре, в показниках виробничо-господарської та фінансової діяльності підприємства відбудуться такі зміни: обсяг виробленої продукції в натуральному вираженні зросте на 25 т, у діючих цінах – на 2734 тис. грн.

Оскільки виробництво нового продукту потребує закупівлі нового обладнання, то відбудуться зміни у вартості основних засобів підприємства, вони зростуть на 162,5 тис. грн. При цьому, за рахунок додаткового завантаження лінії з виробництва цукерок, фондвіддача зросте 0,44 %.

У проєктному періоді підвищиться продуктивність праці на 0,7 %. Додатково у виробництво цукерок будуть залучені 3 робітники.

Витрати на 1 грн виробленої продукції знизяться на 0,04 %. Це відбулося за рахунок перевищення темпів зростання обсягу виробленої продукції над темпом зростання операційних витрат.

Підприємство отримає додатковий прибуток від операційної діяльності у розмірі 356,6 тис. грн, а чистого прибутку – 292,4 тис. грн. Це відобразилося на зростанні рентабельності продукції, яка підвищиться на 2,68 п.п.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Основні засоби підприємства: характеристика та класифікація. URL: https://osvita.ua/vnz/reports/econom_pidpr/22402/ (дата звернення 26.03.2024).
2. Основні засоби: визнання та класифікація. URL: <https://interbuh.com.ua/ua/documents/oneanalytics/596> (дата звернення 26.03.2024)
3. Аналіз ефективності використання основних засобів на підприємстві. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua> (дата звернення 01.04.2024).
4. Оцінка стану та використання необоротних активів підприємства. URL: https://pidru4niki.com/1098120555445/finansi/otsinka_stanu_vikoristannya_neoborotnih_aktiviv_pidpriyemstva (дата звернення 04.04.2024).
5. Аналіз використання основних фондів. URL: https://pidru4niki.com/17190512/ekonomika/analiz_vikoristannya_osnovnih_fondiv (дата звернення 04.04.2024).
6. Яшан Ю.В. Напрямки підвищення ефективності відтворення і використання основних засобів. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету*. 2012. №22. С. 1-6.
7. Васильєва Н.А., Матеуш Т.А., Міронов М.Г. Економіка підприємства: конспект лекцій. М.: Юрайт, 2011. 191 с.
8. Мацибора В.І., Збарський В.К., Мацибора Т.В. Економіка підприємства: навч. посіб. для вузів. К.: Каравела, 2008. 312 с.
9. Чорна І.О. Ефективність використання виробничих фондів та розробка пропозицій щодо її поліпшення. *Держава та регіони*. Серія: Економіка та підприємництво. 2009. № 2. С. 212-216.
10. Напрями підвищення ефективності використання основних засобів підприємства. URL: <http://www.srw.kspu.edu/?p=630> (дата звернення 07.04.2024)
11. Інформаційно-аналітичний звіт по ринкам кондитерських виробів. [Web-сайт]. URL: <https://u-food.org/uk/post/informacijno-analiticnij-zvit-po-rinkam-konditerskih-virobiv-za-cerven-lipen> (дата звернення: 22.04.2024).
12. Офіційний сайт Державного комітету статистики. [Web-сайт]. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 22.04.2024).

13. Бочко О. Ю., Балик У. О., Карпій О. П. Дослідження ринку кондитерських виробів: вплив пандемії та війни. Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. 2022. Випуск 18. Том 2. С. 264–274.

14. Смаглюк А. А., Надточій А. О. Аналіз ринку кондитерських виробів України та перспективи його розвитку. Інтернаука. 2020. № 2. URL: <https://www.internauka.com/uploads/public/15823961346397.pdf> (дата звернення 07.04.2024).

15. Економічна статистика / Економічна діяльність / Промисловість. Державна служба статистики України: URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення 27.03.2024).

16. Савчук І. Аналіз діяльності головних гравців на ринку кондитерських виробів. Національний університет харчових технологій. С. 58-59. URL: <http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/22643/1/26.pdf> (дата звернення 30.03.2024).

17. Лазебна І. В. Ринок кондитерських виробів України. Товари і ринки. 2018. № 1. С. 67–76.

18. Загриванська А. В., Голюк В. Я. Аналіз сучасного кондитерського ринку України. Актуальні проблеми економіки і управління. 2021. № 15. URL: <http://ape.fmm.kpi.ua/article/view/226703> (дата звернення 26.03.2024).

19. Разумова Г. В., Оскома О. В. Кондитерський ринок України: аналіз та перспективи розвитку. Theoretical and methodological approaches to the formation of a modern system of national and international enterprises, organizations and institutions' development. 2021. С. 2–10.

20. Тоболін О. Аналіз ринку кондитерських виробів України: тенденції. Koloro. URL: <https://koloro.ua/ua/blog/brending-i-marketing/analiz-rynkakonditerskikh-izdeliy-ukrainytendentsii.html> (дата звернення 16.04.2024).

21. Офіційний сайт ПрАТ «Рошен» [Web-сайт]. URL: <https://www.roshen.com/ua/ua/pro-roshen> (дата звернення 18.04.2024).

22. Офіційний сайт сертифікації корпорації «Рошен». URL: <https://www.roshen.com/pro-roshen/sertyfikatsiya> (дата звернення 18.04.2024).

23. Розвиток компанії «Рошен» у світі бізнесу. URL: <https://biz.nv.ua/economics/7-faktov-o-roshen-cto-proishodit-s-flagmanskim-biznesom-poroshenko-50051743.html> (дата звернення 18.04.2024).

24. Профіль бізнеса ROSHEN. URL: <https://latifundist.com/kompanii/1268-roshen> (дата звернення 18.04.2024).

25. Ковбаса А.В. Розроблення технології збивних цукерок типу нути на основі рослинних білків та морквяного пюре з її впровадженням на кондитерському підприємстві в м. Ніжин Чернігівської області. Дипл. пр. К.: НУХТ, 2021. 146 с.

Міністерство освіти і науки України
Одеський національний технологічний університет

ННІ прикладної економіки і менеджменту ім. Г.Е. Вейнштейна

Кафедра економіки промисловості

Ступінь вищої освіти – перший (бакалавр)

Спеціальність 051 «Економіка»

Освітня програма «Економіка підприємства»

ДОДАТКИ
ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА

**на тему «Шляхи підвищення ефективності використання
основних засобів ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен»»**

Здобувачки _____ Делі Д.П.

Керівник _____ проф. Кулаковська Т.А.

Одеса – 2024 рік

ДОДАТОК А

Таблиця 1

Класифікація основних засобів за цільовим призначенням

Група ОЗ	Мінімальний термін корисного використання, років
група 1 – земельні ділянки	-
група 2 – капітальні затрати на поліпшення земель, які не пов'язані з будівництвом	15
група 3 – будівлі – споруди – передавальні пристрої	20 15 10
група 4 – машини та устаткування, з них: електронно-обчислювальні машини, інші машини для автоматичного оброблення інформації, пов'язані з ними засоби зчитування або друку інформації, пов'язані з ними комп'ютерні програми (крім програм, витрати на придбання яких визнаються роялті та (або) програм, які визнаються нематеріальним активом), інші інформаційні системи, комутатори, маршрутизатори, модулі, модеми, джерела безперебійного живлення та засоби їх підключення до телекомунікаційних мереж, телефони (у тому числі мобільні), мікрофони і рації, вартість яких перевищує 2500 гривень	5 2
група 5 – транспортні засоби	5
група 6 – інструменти, пристрої, інвентар (меблі)	4
група 7 – тварини	6
група 8 – багаторічні насадження	10
група 9 – інші основні засоби	12
група 10 – бібліотечні фонди	-
група 11 – малоцінні необоротні матеріальні активи	-
група 12 – тимчасові (нетитульні) споруди	5
група 13 – природні ресурси	-
група 14 – інвентарна тара	6

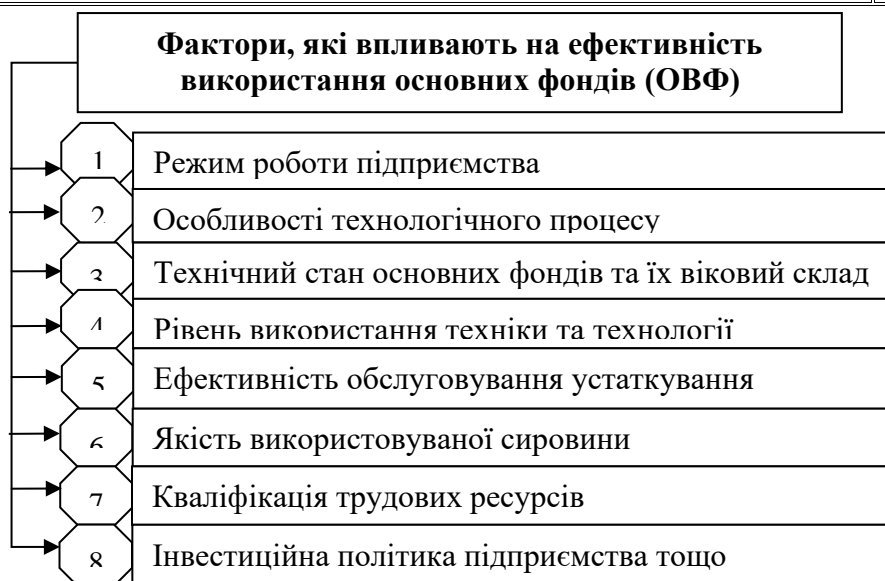

Рис. 1. Фактори підвищення ефективності використання ОВФ

ДОДАТОК Б

Таблиця 2

Показники ефективності використання основних засобів

Показник	Формула	Позначення
Показники руху основних виробничих фондів (ОВФ)		
Коефіцієнт введення (оновлення) ОВФ	$K_{\text{вв}} = \frac{\text{ОВФ}_{\text{вв}}}{\text{ОВФ}_{\text{к}}}$	$K_{\text{вв}}$ – коефіцієнт введення (оновлення) ОВФ; $\text{ОВФ}_{\text{вв}}$ – вартість введених протягом року ОВФ; $\text{ОВФ}_{\text{к}}$ – вартість ОВФ на кінець року
Коефіцієнт вибуття ОВФ	$K_{\text{виб}} = \frac{\text{ОВФ}_{\text{вив}}}{\text{ОВФ}_{\text{п}}}$	$K_{\text{виб}}$ – коефіцієнт вибуття ОВФ; $\text{ОВФ}_{\text{вив}}$ – вартість виведених протягом року ОВФ; $\text{ОВФ}_{\text{п}}$ – вартість ОВФ на початок року
Коефіцієнт приросту ОВФ	$K_{\text{прир}} = \frac{\text{ОВФ}_{\text{вв}} - \text{ОВФ}_{\text{вив}}}{\text{ОВФ}_{\text{к}}}$	$K_{\text{прир}}$ – коефіцієнт приросту ОВФ; $\text{ОВФ}_{\text{к}} = \text{ОВФ}_{\text{п}} + \text{ОВФ}_{\text{вв}} - \text{ОВФ}_{\text{вив}}$
Показники стану ОВФ		
Коефіцієнт зносу	$K_{\text{зн}} = \frac{\sum \text{ЗнОВФ}}{\text{ОВФ}_{\text{перв}}}$	$K_{\text{зн}}$ – коефіцієнт зносу ОВФ; $\sum \text{ЗнОВФ}$ – сума зносу ОВФ (дорівнює сумі накопиченої амортизації); $\text{ОВФ}_{\text{перв}}$ – первісна вартість ОВФ
Коефіцієнт придатності	$K_{\text{прид}} = \frac{\text{ОВФ}_{\text{зал}}}{\text{ОВФ}_{\text{перв}}}$	$K_{\text{прид}}$ – коефіцієнт придатності ОВФ; $\text{ОВФ}_{\text{зал}}$ – залишкова вартість ОВФ
Ступінь фізичного зносу	$K_{\text{зн}} = \frac{T_{\text{факт}}}{T_{\text{норм}}}$	$T_{\text{факт}}$ – фактичний термін експлуатації, роки; $T_{\text{норм}}$ – нормативний термін експлуатації, роки
Показники використання ОВФ		
Фондовіддача	$\Phi_{\text{о}} = \frac{\text{ТП}}{\text{ОВФ}}$	$\Phi_{\text{о}}$ – фондovіддача; ТП – обсяг виробленої продукції; $\overline{\text{ОВФ}}$ – середньорічна вартість основних виробничих фондів
Фондомісткість	$\Phi_{\text{с}} = \frac{\overline{\text{ОВФ}}}{\text{ТП}}$	$\Phi_{\text{с}}$ – фондомісткість. Показник, зворотний до фондovіддачі
Фондоозброєність	$\Phi_{\text{в}} = \frac{\overline{\text{ОВФ}}}{\text{Ч}_{\text{ПВП}}}$	$\Phi_{\text{в}}$ – фондоозброєність; $\text{Ч}_{\text{ПВП}}$ – чисельність промислово-виробничого персоналу (персоналу з основної діяльності)
Технічна озброєність	$T_{\text{в}} = \frac{\overline{\text{ОВФ}_{\text{акт}}}}{\text{Ч}_{\text{роб}}}$	$T_{\text{в}}$ – технічна озброєність; $\overline{\text{ОВФ}_{\text{акт}}}$ – середньорічна вартість активної частини ОВФ; $\text{Ч}_{\text{роб}}$ – чисельність робітників
Фондорентабельність	$\Phi_{\text{р}} = \frac{\text{П}_{\text{заг}}}{\text{ОВФ}}$	$\Phi_{\text{р}}$ – фондорентабельність; $\text{П}_{\text{заг}}$ – загальний прибуток підприємства

ДОДАТОК В

Таблиця 3

Виробництво кондитерської галузі за 2011–2022 роки, тис. тонн

Найменування продукції	Обсяг виробленої промислової продукції						
	2011	2013	2014	2016	2020	2021	2022
Шоколад у брикетах, пластинах чи плитках (крім шоколаду з начинкою, шоколаду з додаванням зерен зернових культур, фруктів чи горіхів та шоколадного печива)	19,1	27,5	21,8	16,5	24,1	22,5	24,1
Шоколад у брикетах, пластинах чи плитках з додаванням зерен зернових культур, фруктів чи горіхів (крім шоколаду з начинкою та шоколадного печива)	19,9	18,9	13,4	9,1	19	17,8	16,7
Цукерки шоколадні (крім цукерок із вмістом алкоголю, шоколаду в брикетах, пластинах чи плитках)	147	130	86,4	52,3	70,7	76,3	65,6
Карамелі, тофі (ірис) та солодощі аналогічні	87,8	74,4	70,5	75,6	к / с	к / с	к / с
Цукерки варені	36,7	34,3	26,6	29,3	к / с	к / с	к / с
Вироби кондитерські з цукру чи його замінників, з вмістом какао (уключаючи шоколадну нугу; крім білого шоколаду)	123	105	83,5	70,3	28,4	26,6	20,2
Вироби кондитерські з цукру у вигляді пресованих таблеток (уключаючи таблетки для освіження подиху)	6,2	5,1	2,9	2,1	0,6	2,3	2,5
Вироби кондитерські з цукру інші	38,2	36,6	41,5	37,7	35,7	35,04	36,9
Гумки, фруктові желе та фруктові пасти у вигляді кондитерських виробів з цукру (крім жувальної гумки)	46,6	43,8	39,1	39,7	46,5	50,21	42,9

ДОДАТОК Г

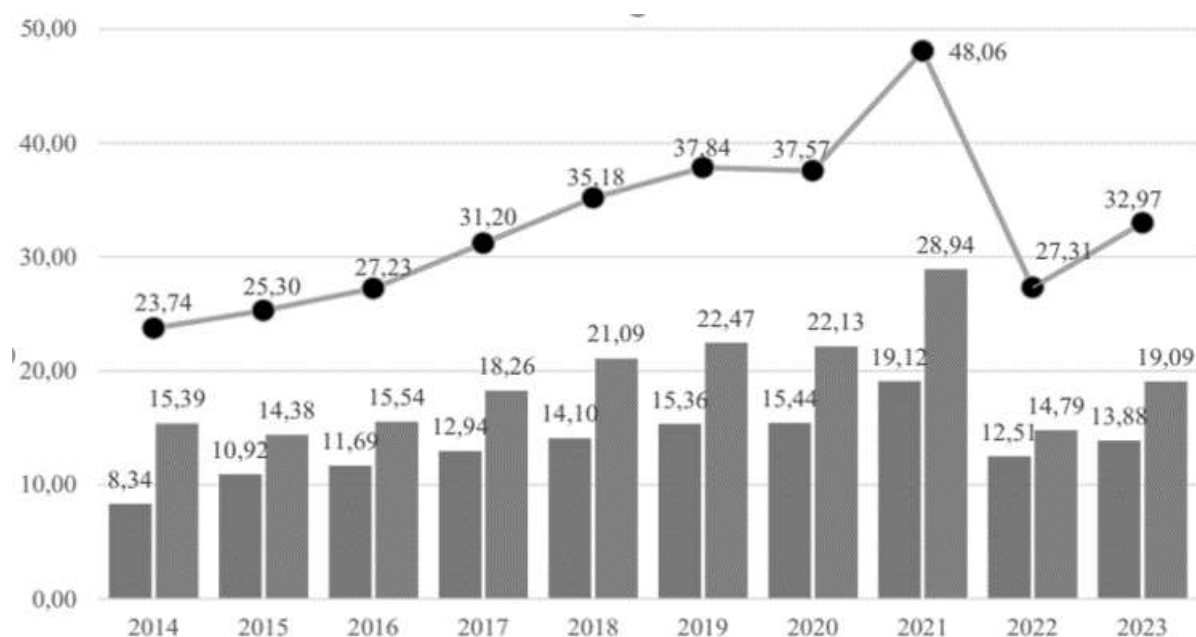

Рис. 2. Динаміка реалізації кондитерських виробів в Україні за 2014-2023 рр.,
млрд грн

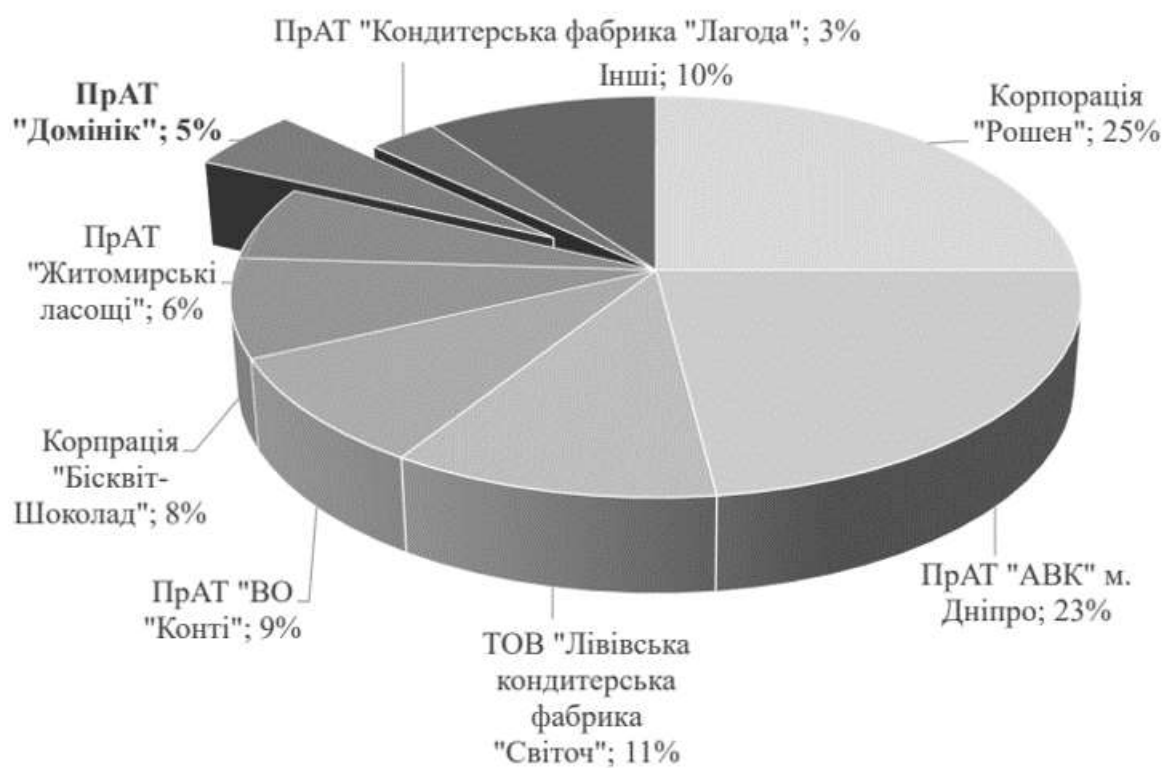

Рис. 3. Питова вага виробників кондитерської продукції в Україні, %

ДОДАТОК Д

Таблиця 4

Показники ефективності використання основних засобів основного виду діяльності

Показники	2021 рік	2022 рік	Абсолютне відхилення
1. Обсяг виробленої промислової продукції у порівняльних цінах (без ПДВ, акцизу), тис. грн	513437	619855	106418,16
2. Середньорічна вартість основних засобів основного виду діяльності, тис. грн	867860	2221643	1353783
3. Фондовіддача, грн/грн	0,592	0,279	-0,313
4. Фондомісткість, грн/грн	1,690	3,584	1,894

Таблиця 5

Зміна технічного стану основних засобів

Показники	На початок року	На кінець року	Відхилення
За рік			
1. Початкова вартість ОЗ, тис. грн	867860	2221643	1353783
2. Знос, тис. грн	284688	350501	65813
3. Залишкова вартість ОЗ, тис. грн	583172	1871142	1287970
4. Коефіцієнт придатності	0,672	0,842	0,170
5. Коефіцієнт зносу	0,328	0,158	-0,170

Таблиця 6

Показники оновлення, введення й вибуття основних засобів

Коефіцієнт	2021 рік	2022 рік	Абсолютне відхилення
Оновлення ОЗ	0,113	0,613	0,500
Введення ОЗ	0,113	0,613	0,500
Вибуття ОЗ	0,006	0,009	0,003

ДОДАТОК Ж

Таблиця 7

Основні техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» за два роки

Показник	2021 рік	2022 рік	Відхилення	
			абсолютне	відносне
1. Середньорічна виробнича потужність, тонн	35500	42200	6700	18,9
2. Фактично вироблено продукції, тонн	24717	29840	5123	20,7
3. Коефіцієнт використання виробничої потужності, частки	0,696	0,707	0,011	1,6
4. Обсяг виробленої промислової продукції (без ПДВ):				
- у діючих оптових цінах підприємства, тис. грн	513437	663082	149645	29,1
- у порівняних цінах, тис. грн	513437	619855	106418	20,7
5. Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (без ПДВ), тис. грн	470093	638817	168724	35,9
6. Середньорічна вартість основних засобів основного виду діяльності, тис. грн	867860	2221643	1353783	156,0
7. Фондовіддача, грн/грн	0,592	0,279	-0,313	-52,8
8. Середній залишок оборотних коштів, тис. грн	110672,5	226435,5	115763	104,6
9. Коефіцієнт оборотності оборотних коштів, обороти	4,25	2,82	-1,43	-33,6
10. Середньооблікова чисельність штатних працівників, осіб	897	906	9	1,0
11. Продуктивність праці, тис. грн/особу	572,4	684,2	111,8	19,5
12. Операційні витрати на виробництво продукції, тис. грн, у тому числі	454458	644838	190380	41,9
- матеріальні витрати	67637	84342	16705	24,7
- витрати на оплату праці	229719	323058	93339	40,6
- відрахування на соціальні заходи	49107	70275	21168	43,1
- амортизація	47447	93365	45918	96,8
- інші операційні витрати	60548	73798	13250	21,9
13. Витрати на 1 гривню виробленої продукції грн	0,885	0,972	0,087	9,9
14. Матеріалоемність, грн/грн	0,132	0,127	-0,005	-3,4
15. Собівартість (повна) реалізованої продукції, тис. грн	393995	556236	162241	41,2
16. Фінансовий результат від операційної діяльності, тис. грн	76098	82581	6483	8,5
17. Чистий прибуток, тис. грн	62400,36	67716,42	5316,06	8,5
18. Рентабельність продажів, %	13,27	10,6	-2,67	x
19. Рентабельність продукції, %	15,8	12,17	-3,63	x

ДОДАТОК 3

Таблиця 8

Розрахунок вартості сировини на виробництво 1 тонни цукерок

Вид сировини	Норма витрати на одиницю продукції, кг	Ціна одиниці сировини, грн	Сума, грн
Сировина та основні матеріали			
Цукор білий кристалічний	850	25	21250
Патока крохмальна	450	46	20700
Рослинний білок (аквафаба)	70	70	4900
Морквяне пюре	210	15	3150
Насіння кунжуту	90	150	13500
Всього			63500
Пакувальні матеріали			
Етикетка з полімерного матеріалу	60	30	1800
Стрічка клейкова	1,3	42	54,6
Етикетка маркувальна	2,2	295	649
Всього			2503,6
Транспортно-заготівельні витрати (5 %)			3300,2

Таблиця 9

Калькуляція витрат на виробництво та реалізацію цукерок типу нуги, збагачених морквяним пюре, та розрахунок повної собівартості за проектом

Найменування калькуляційних витрат	Витрати на 1 тонну, грн	Витрати на весь обсяг продукції (25 т), тис. грн
Вартість сировини й основних матеріалів з урахуванням транспортних витрат	69303,8	1732,6
Паливо й електроенергія на технологічні цілі	1298,55	32,5
Матеріальні витрати всього	70602,3	1765,1
Основна й додаткова заробітна плата виробничих робітників	5013,504	125,3
Відрахування на соціальні заходи	1103,0	27,6
Підготовка та освоєння виробництва	100,3	2,5
Утримання та експлуатація обладнання	2302,7	57,6
Загальновиробничі витрати	2506,8	62,7
Виробнича собівартість	81628,5	2040,7
Адміністративні витрати	1224,4	30,6
Витрати на збут	8162,9	204,1
Інші операційні витрати	4081,4	102,0
Повна собівартість	95097,2	2377,4
Відсотки за кредитом	0	0
Повна собівартість з відсотками за кредитом	95097,2	2377,4
Прибуток (рентабельність 15 %)	14264,6	356,6
Оптова ціна	109361,8	2734,0
Оптова ціна 1 кг, грн	109,4	

ДОДАТОК К

Таблиця 10

Розрахунок показників економічної ефективності проєкту з виробництва цукерок типу нуги, збагачених морквяним пюре

Показники	Період реалізації проєкту, років			усього
	0	1	2	
ІС, сума інвестованих у проєкт коштів, тис. грн	352,5			352,5
ЧІ, чиста (приведена) вартість інвестованих у проєкт коштів, тис. грн	352,5			352,5
Грошовий потік від проєкту, тис. грн		324,9	324,9	649,8
Середньозважена вартість капіталу (СВК), %	32			
Коефіцієнт дисконтування	1	0,758	0,574	
Дисконтований грошовий потік у році, тис. грн		246	187	433
Дисконтований грошовий потік наростаючим підсумком, тис. грн		246	433	
Приріст дисконтованого чистого прибутку від проєкту, тис. грн		221,7	167,9	389,5
Чистий дохід (ЧД), тис. грн				2734,0
Чистий приведений дохід (NPV), тис. грн				80
Внутрішня норма доходності (IRR), %				53,9 %
Індекс доходності (ІД)				1,2
Період окупності (ПО), роки				1,21
Період окупності з врахуванням дисконтування (ПОдис.), років				1,57
Рентабельність інвестицій (Ri) за весь період реалізації проєкту, %				55,25

ДОДАТОК Л

Таблиця 11

Вплив техніко-економічного заходу на показники діяльності ККФ «Рошен»

Найменування заходу	Інвестиції, тис. грн		Зміна показників діяльності підприємства (+, -)										
	всього	В тому числі в		Вироблена (реалізована продукція, тис. грн.	Собівартість, тис. грн.				Чистий прибуток. тис. грн.	Чисельність зайнятих, чол			
		Основні засоби	Оборотні активи		в тому числі:								
	Всього	Матеріальні витрати	Витрати на оплату праці		Відрахування на соціальні заходи	Амортизація ОФ	Інші витрати						
Виробництво цукерок типу нуги, збагачених морквяним пюре	352,5	162,5	190	2734,0	2377,4	1765,1	125,3	27,6	32,5	427,0	292,4	3	1,21

ДОДАТОК М

Таблиця 12

**Основні техніко-економічні показники виробничо- господарської діяльності
ПрАТ «ККФ «Рошен» до й після впровадження заходу**

Показник	2022 рік	проект	Відхилення	
			абсолютне	відносне
1. Середньорічна виробнича потужність, тонн	42200	42200	0	0
2. Фактично вироблено продукції, тонн	29840	29865	25	0,08
3. Коефіцієнт використання виробничої потужності, частки	0,707	0,708	0,001	0,10
4. Обсяг виробленої промислової продукції (без ПДВ):				
- у діючих оптових цінах підприємства, тис. грн	663082	665816,0	2734,0	0,41
- у порівняних цінах, тис. грн	619855	622589,0	2734,0	0,44
5. Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (без ПДВ), тис. грн	638817	641551,0	2734,0	0,43
6. Середньорічна вартість основних засобів основного виду діяльності, тис. грн	2221643	2221805,5	162,5	0,01
7. Фондовіддача, грн/грн	0,279	0,280	0,001	0,44
8. Середній залишок оборотних коштів, тис. грн	226435,5	226625,5	190	0,08
9. Коефіцієнт оборотності оборотних коштів, обороти	2,82	2,83	0,01	0,39
10. Середньооблікова чисельність штатних працівників, осіб	906	909	3	0,33
11. Продуктивність праці, тис. грн/особу	684,2	684,9	0,7	0,10
12. Операційні витрати на виробництво продукції, тис. грн, у тому числі	644838	647215,4	2377,4	0,37
- матеріальні витрати	84342	86107,1	1765,1	2,09
- витрати на оплату праці	323058	323183,3	125,3	0,04
- відрахування на соціальні заходи	70275	70302,6	27,6	0,04
- амортизація	93365	93397,5	32,5	0,03
- інші операційні витрати	73798	74225,0	427,0	0,58
13. Витрати на 1 гривню виробленої продукції, грн	0,9725	0,9721	-0,0004	-0,04
14. Матеріалосмність, грн/грн	0,127	0,129	0,002	1,67
15. Собівартість (повна) реалізованої продукції, тис. грн	556236	558613,4	2377,4	0,43
16. Фінансовий результат від операційної діяльності, тис. грн	82581	82937,6	356,6	0,43
17. Чистий прибуток, тис. грн	67716,42	68008,8	292,4	0,43
18. Рентабельність продажів, %	10,60	10,60	0	x
19. Рентабельність продукції, %	12,17	14,85	2,68	x